Edini slovenski dnevnik
-: v Zedinjenih državah :-
Velja za vse leto . . $3.00
Za pol leta $1.50

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The only Slovenian Daily
-: in the United States. :-
Issued every day except Sundays
—: and Legal Holidays. :—
-: 50.000 Readers. :-

TELEFON PISARNE: 4687 CORTLANDT. Entered as Second-Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879. TELEFON PISARNE: 4687 CORTLANDT.

NO. 87. — ŠTEV. 87. NEW YORK, THURSDAY, APRIL 13, 1916. — ČETRTEK, 13. APRILA, 1916. VOLUME XXIV. — LETNIK XXIV.

Napadi na višino št. 304 in utrdbe pri Mort Homme.

NEMCI SE POSLUŽUJEJO PRI NAPADIH GOREČIH TEKOČIN. — ODBIT NAPAD PRI CUMIERES. — GENERAL PETAIN JE PREPUSTIL VSE ONO OZEMLJE, KATEREGA NI HOTEL VEČ BRANITI, SOVRAŽNIKU. — SMRDLJIVI PLINI. — USPEHI FRANCOSKIH LETALCEV. — EDEN PROTI PETIM. — EKSPLOZIJE MIN. — POLOŽAJ MED OISE IN SOMME. — NEMŠKO POROČILO.

Pariz, Francija, 12. aprila. — Nemci so danes zjutraj nadaljevali s svojo ofenzivo na verdunski fronti. Proti gozdu pri Cumieres so poslali silne množine vojaštva, ki pa ni moglo nič opraviti. Mi smo z vso silo navalili na sovražnika in ga po kratkem boju pognali v beg. Vzhodno od reke Maase se vrše vroči artilerijski boji.

Nemci so se posluževali pri svojih napadih gorečih tekočin. To je najstrašnejše orožje, ki si ga more človek misliti. Prihranili so ga do zadnjega, toda mi smo bili na to prav dobro pripravljeni in nam ni povzročilo nikake posebne škode.

Ob ostali fronti se ni ničesar posebnega pripetilo.

Pariz, Francija, 12. aprila. — Zapadno od reke Maas si Nemci na vse mogoče načine prizadevajo zasesti neko važno sotesko južno od hriba Le Mort Homme. Predno dosežejo svoj cilj, morajo prodreti skozi gozd pri Cummieres, katerega mi neprestano obstreljujemo.

Naša glavna bojna črta se ni še čisto nič pomaknila nazaj. Dozdaj so imeli Nemci pravzaprav opravka samo z našimi prednimi stražami in z malimi posadkami, ki so branile severne utrdbe. Če so že s temi imeli toliko dela, se lahko sodi, da bo vse njihovo prizadevanje, prodreti našo fronto, brezuspešno.

General Petain, vrhovni poveljnik francoskih čet pred Verdunom, je pri neki priliki izjavil:

— Nemcem sem prepustil vse, kar je bilo za prepustiti. S par utrdbami si niso veliko na boljšem, posebno ako se pomisli, da so žrtvovali na tisoče in tisoče svojih vojakov, predno so jih zavzeli. Naravnost izključeno je, da bi prodrl sovražnik našo glavno bojno črto.

Pariz, Francija, 12. aprila. — Nemci napadajo neprestano naše postojanke ob hribu Le Mort Homme, pri tem pa skušajo tudi znova osvojiti izgubljeno ozemlje med Douaumontom in Vauxom.

Več vročih napadov so že tudi vprizorili na hrib 304.

Francoska fronta južno od Douaumonta in Vauxa ima obliko polkroga in je dolga kaki dve milji.

Vzhodno od reke Maas so se nemške operacije omejile samo na artilerijske boje.

Po osemurnem obstreljevanju so napadli dve nemški koloni naše levo in desno krilo. Pri tej priliki se je sovražnik posluževal smrdljivih plinov, toda opravil ni veliko, ker so vsi naši vojaki v prednjih vrstah opremljeni z varnostnimi maskami.

Šele proti večeru se je Nemcem po dolgotrajnem prizadevanju posrečilo zavzeti nekaj naših strelnih jarkov. Ti strelni jarki so bili pa komaj par ur v njihovih rokah. Predno so namreč poslali ojačenja, ki so imela nalogo, strelne jarke popraviti in utrditi, smo jih že mi zasedli.

Pariz, Francija, 12. aprila. — V bojih pred Verdunom se najbolj odlikujejo francoski letalci.

Poročnik Navarre, ki je izstrelil že sedem nemških zrakoplovov, je bil pred tremi dnevi štirindvajset ur neprestano v zraku. On je tako izboren zrakoplovec in svoj stroj tako dobro pozna, da nima pri nalaganju strojne puške nobene roke na krmilu. Pred kratkim ga je bilo napadlo pet nemških zrakoplovov. Vsi so streljali nanj, pa jim je slednjič vendarle srečno ušel.

Med Somme in Oise je razstrelil sovražnik nekaj min. Škoda, ki jo je povzročil, ni posebna.

Berlin, Nemčija, 12. aprila. — Vrhovno poveljstvo nemške armade razglaša:

— Vzhodno od reke Maase so Nemci vprizorili par vročih napadov na naše pozicije pri Avocourtu. Ko je stopila naša artilerija v akcijo, so se morali umakniti.

V gozdu pri Caillette je naša infanterija precej napredovala.

Pri Ornesu v okolici Woevre smo izstrelili nekega francoskega letalca. Aviatika, ki je bil le malo poškodovan, smo vjeli.

Odločilna bitka za Vrdun se je zdaj šele pravzaprav začela. Mi ne bomo odnehali prej, dokler ne bo ta trdnjava v naših rokah.

Maksimalne cene.

Pariz, Francija, 12. aprila. — Francoski senat je sklenil, da bo določil za nekatera živila maksimalne cene. Ta živila so: kruh, meso, mleko, surovo maslo, jajca, mast, krompir, sir, zelenjava, mošt in pivo.

Borba pri Soči.

Rim, Italija, 11. aprila. — Artilerijska bitka ob soški fronti, ki se je pred dvema tednoma začela, še zdaj ni končana. Avstrijci so hoteli stopiti pri Adiži v ofenzivo, toda Italijani so jih pognali še pravočasno nazaj. — Odločilna bitka se je bila v dolini Suganna.

Posledice napada.

Nemški zrakoplovci so povzročili v obrežnih angleških mestih zelo veliko škodo.

Berlin, Nemčija, 12. aprila. — Nizozemski mornarji, ki so dospeli iz Grimsby in Hulla v Rotterdam so izpovedali, da so nemški Zeppelini povzročili pri zadnjem poletu na Angleško veliko škodo. Par bomb je padlo na vojašnico v Grimsby in jo popolnoma razdejalo. Med razvalinami je našlo smrt na stotine vojakov.

Najbolj prizadeta so bila mesta Leith, Hull, Sunderland in Grimsby. V pristanišču Leith je padla bomba na neko jadrnico in jo čisto razdejala. Kmalo zatem so začela goreti skladišča. — Tudi kolodvor v Leithu je popolnoma porušen.

Angleška vlada je izdala več odredb, kako se je treba čuvati pred napadi zrakoploveev, toda vse skupaj ni nič pomagalo.

Mornarji so izjavili, da je dospelo zadnji čas na angleško obal več francoskih baterij. Baje so francoske baterije veliko bolj primerne za obrambo obali kakor pa angleške.

Prebivalstvo obrežnih angleških mest je neprestano v velikem strahu. —

Ruski poraz.

Turki so porazili ruske čete v Armeniji in v Kavkazu. — Angleška armada v Kut-el-Amari.

London, Anglija, 12. aprila. — Iz Carigrada prihajajo preko Berlina poročila, da so bile angleške čete pri Tigrisu zopet poražene in da preti angleški posadki v Kut-el-Amari velika nevarnost.

To poročilo je najbrže resnično, ker ga ni do večera dementiralo angleško vojno ministrstvo. — Armada generala Townshenda je v velikih stiskah.

London, Anglija, 12. aprila. — Nek tukajšnji časopis je dobil iz Petrograda brzojavko, da je rusko prodiranje v Kavkazu ustavljeno. Turki so baje dobili velika ojačenja in se nahajajo zdaj v ofenzivi. Ruse so na dveh točkah porazili.

Berlin, Nemčija, 12. aprila. — Angleži so doživeli ob reki Tigris zopet popolen poraz. Posledica tega poraza bo najbrže kapitulacija Kut-el-Amare. Angleži so izgubili 3000 mrtvih in ranjenih.

Odločilna bitka se je vršila pri Felahie. — Turki niso imeli posebnih izgub.

Pogodba.

Berlin, Nemčija, 11. aprila. — Rumunska in Nemčija sta podpisali pogodbo, v kateri se zavezujeta, da bosta izmenjavali razne pridelke. Izvzet je le bojni materijal.

Rumunska vlada je nadalje dovolila, da se sme preko njenega ozemlja uvažati v Turčijo in Bolgarsko razne produkte.

Grška in zavezniki.

Atene, Grško, 11. aprila. — Angleški in francoski poslanik sta danes sporočila grškemu predsedniku, da so zavezniki sklenili zasesti otok Kefalonijo, ki leži ob vhodu v Korintski zaliv. Ministrski predsednik je to takoj sporočil kralju. Kralj mu je rekel, da naj vloži proti temu takoj najodločnejši protest.

Boji na morju.

London, Anglija, 12. aprila. — Od 1. marca pa do danes so potopili nemški podmorski čolni 42 zavezniških in 30 nevtralnih ladij. Vse te ladije so vsebovale skupaj 200.000 ton.

Član angleškega parlamenta je izjavil, da so nemški podmorski čolni za zaveznike največja nevarnost.

Brezplačno

dobe vsi naši naročniki v Pennsylvaniji knjižico "Nova postava za ponesrečene delavce v Pennsylvaniji." Spisal jo je to knjižico Kosto Unković, odvetnik.

Kriza je končana.

Izjava Nemčije glede potopa parnika "Sussex". Nekateri parniki so bili prej posvarjeni.

Washington, D. C., 12. aprila. — Predsednik Wilson se še dozdaj ni odločil, kaj naj ukrene glede potopa ameriških in drugih parnikov, na katerih so se nahajali ameriški državljani. Najbrže bo poslal v Berlin novo noto, v kateri bo odločno zahteval natančnega pojasnila. — Diplomatični krogi so prepričani, da ne bo prišlo med obema vladama do nikakih sovražnosti, pač pa da je kriza zdaj že takorekoč odstranjena.

Državni tajnik Lansing ni hotel danes povedati, če bodo poslale Združene države drugo noto v Nemčijo ali ne. Če drugega ne bo, bo državni department že vsaj naprosil nemško vlado, da naj prepove svojim podmorskim čolnom brez svarila potapljati trgovske ladije, ki se nahajajo v bližini angleške obali.

Berlin, Nemčija, 12. aprila. — Nemški odgovor na ameriško noto je precej obširen. Nemška vlada je pripoznala, da so nemški podmorski čolni potopili parnike: "Englishman", "Eagle Point", "Manchester Engineer" in "Berwindale". Dokazalo se je tudi nadalje, da so bili parniki torpedirani čisto po pravilih vojnega prava. V bližini onega mesta, kjer se je nahajal parnik "Sussex" so nemški podmorski čolni potopili nek parnik, ki pa nikakor ni bil 'Sussex'.

Parnik je najbrže naletel na mino in se potopil.

Vsi ostali parniki so bili pred torpediranjem posvarjeni, toda za signale se niso čisto nič zmenili ampak so pluli brez obzira dalje naprej. Predno so bili parniki potopljeni se je nahajalo vse moštvo v rešilnih čolnih.

Poljski škofi.

Rim, Italija, 11. aprila. — Poljski škofi so naprosili svetega očeta, da bi posredoval med Anglijo in Nemčijo, da bi dovolili Združenim državam pošiljati na Poljsko razne potrebščine. — Na Poljskem vlada silna beda.

Pozor pošiljatelji denarja!

Tekom vojne smo odposlali hranilnicam, posojilnicam ter posameznim osebam na KRANJSKO, ŠTAJERSKO, ISTRIJO, KOROŠKO, HRVATSKO, in druge kraje v AVSTRO-OGRSKI blizo 7 milijonov kron. Vse te pošiljatve so dospele v roke prejemnikov ne tako hitro kakor prej v mirnem času, toda zanesljivo. Od tukaj se vojakom ne more denarja pošiljati, ker jih vedno prestavljajo, lahko pa se pošlje sorodnikom, ali znancem, ki ga od tam pošljejo vojaku, ako vedo za njegov naslov.

Denar nam pošljite po "Domestic Postal Money Order" ter priložite Vaš natančen naslov in naslob osebe, kateri se ima izplačati.

Cene:

K.	$	K.	$
5....	.85	120....	15.00
10....	1.50	130....	17.25
15....	2.15	140....	18.55
20....	2.80	150....	19.90
25....	3.50	160....	21.20
30....	4.15	170....	22.55
35....	4.80	180....	23.85
40....	5.45	190....	25.20
45....	6.15	200....	26.50
50....	6.80	250....	33.15
55....	7.45	300....	39.75
60....	8.15	350....	46.40
65....	8.80	400....	53.00
70....	9.45	450....	59.65
75....	10.10	500....	66.25
80....	10.75	600....	79.50
85....	11.40	700....	92.75
90....	12.05	800....	106.00
100....	13.25	900....	119.25
110....	14.60	1000....	130.00

Ker se zdaj cene denarju skoraj vsak dan menjajo, smo primorani računati po najnovejših cenah in bomo tudi nakazovali po njih. — Včasih se bo zgodilo, da dobi naslovnik kaj več, včasih pa tudi kaj manj. List dospe na zapad ponavadi par dni kasneje in med tem, ko dobi naslovnik list v roke, se pri nas cene morda že večkrat spremene.

TVRDKA FRANK SAKSER,
82 Cortlandt St., New York, N. Y.

Z Balkana.

Vroča artilerijska bitka pri Dorianu. — V Atenah so aretirali več Venizelovih pristašev.

Pariz, Francija, 12. aprila. — Ob grški meji v okolici Gevgeli in Doriana se je vnela vroča artilerijska bitka. Tozadevno poročilo je dobil danes iz Soluna tukajšnji "Journal". Francoska artilerija si je priborila baje več lepih uspehov.

Vest, da so zavzeli Nemci nekaj utrjenih postojank pri Depe Tepe, ni resnična.

Berlin, Nemčija, 12. aprila. — Vrhovno poveljstvo nemške armade razglaša, da se ni na balkanskem bojišču ničesar novega pripetilo.

Pariz, Francija, 12. aprila. — Havasova agentura je dobila iz Aten poročilo, da je policija aretirala zadnje dni več oseb, ki so kričale: "Proč z vlado! Živel Venizelos!" — Vsi aretirani so Venizelosovi pristaši.

Kodanj, Dansko, 12. aprila. — Zadnji čas so izgubili zavezniki vse upanje, da bi se jim pridružila Rumunska. Rumunska in Nemčija sta sklenili trgovinsko pogodbo, ki določa, da bo pošiljala Rumunska v Nemčijo žito, v zameno bo pa dobivala druge potrebščine.

Juanšikaj.

Demonstracije v Honkongu. — Juanšikaj bo moral odstopiti. — Inozemci.

Šanghaj, Kitajsko, 12. aprila. — Včeraj je napadlo tristo oboroženih ustašev iz Honkonga ob angleško-kitajski meji oddelek vladnih čet, ki je štel dvesto mož. Ko so zadnji dobili ojačenja, so se ustaši umaknili. — Na obeh straneh je padlo precejšnje število vojakov.

Po južnem delu Kitajske se vrše neprestano spopadi med ustaškimi in vladnimi četami. — Vladne čete so večkrat premagane kot pa ustaške.

Šanghaj, Kitajsko, 12. aprila. — Iz province Šchun poročajo, da je guverner sklenil z ustaškimi voditelji premirje in da jim je predložil mirovne pogopje. Ustaški voditelji zahtevajo, da mora predsednik Juanšikaj na vsak način odstopiti, češ, da prej ne bo miru v deželi. — V slučaju, da ne bo v doglednem času odstopil, bo proglasil governer Senkji neodvisnost province.

London, Anglija, 12. aprila. — Kolikor se je dozdaj izvedelo, ne preti inozemcem na Kitajskem nikaka nevarnost.

Morgenthau bo resigniral.

Washington, D. C., 12. aprila. — Ameriški poslanik v Carigradu je vložil svojo resignacijo. — Ako bo resignacija sprejeta, bo njegov naslednik Abram Elhus iz New Yorka.

Morgenthau se bo jutri posvetoval s predsednikom Wilsonom. Morgenthau pravi, da ameriški poslanik v Turčiji nima ničkaj prijetnega stališča, ker vlada med Turčijo in Združenimi državami precej velika napetost.

Prijateljem lepih povesti!

V petek začnemo izdajati na zadnji strani našega lista krasno povest

BRATA.

Spisal jo je slaven francoski pisatelj **Guy de Maupassant,** ki je čitateljem našega lista že dobro znan po svojih črticah.

POZOR ROJAKI!

Kdor še nima Slovensko-Ameriškega Koledarja za leto 1916, naj ga nemudoma naroči. V zalogi ga imamo samo še nekaj izvodov. — Stane s poštnino vred 35 centov. Naročite ga takoj!

Slovenic Publishing Co.,
82 Cortlandt St., New York, N. Y.

Banditi v Sierri Mojadi. General Villa ni mrtev.

GENERAL SALAZAR SE JE ZOPET POJAVIL. — KAKIH 1,000 VILLOVIH BANDITOV JE VDRLO V SIERRO MOJADO IN VSE ZAPLENILO, KAR JIM JE PRIŠLO POD ROKO. — VEST, DA NAMERAVA VILLA KRENITI PROTI SEVERU, NI RESNIČNA. — AMERIKANCI SE BODO MORALI KMALO UMAKNITI. — KAZENSKA EKSPEDICIJA NA MEJI CHIHUAHUE IN DURANGA.

Sierra Blanca, Texas, 12. aprila. — General Salazar, ki je pred kratkim neznanokam izginil iz El Pasa, se je zopet pojavil. Videli so ga na neki farmi, devetdeset milj južno od tukaj, kjer je hotel usmrtiti nekega ameriškega farmerja. Slednjič se je premislil in zapovedal svojim vojakom, da naj poberejo Amerikancem vse orožje. Ko je dobil nekaj pušk in municije, je zopet odšel.

El Paso, Texas, 12. aprila. — Včeraj je vdrlo kakih 1,000 Villovih banditov v mesto Sierra Mojada, ki je oddaljeno osemdeset milj od Imineza. Zaplenili so vse, kar jim je prišlo v roke in pobegnili. Škoda znaša več tisoč dolarjev. Nekateri poročajo, da je bandi poveljeval sam general Villa, toda to je precej neverjetno.

Sierra Mojada je oddaljena 140 milj od najbližjega mesta, katerega so zasedle ameriške čete. Z zapadom je mesto zvezano po mehiški severni železnici. Banditi so razdejali železniško progo ter prerezali brzojavne žice. Ljudje tudi mnogo razpravljajo, da namerava kreniti Villa proti severu in napasti Presidio. Ti podatki najbrže ne vsebujejo resnice.

Torreon, Mehika, 12. aprila. — Carranzove čete pod poveljstvom generala Ramosa so se spopadle pri Sierri Mojadi z oddelkom Villovih vojakov in ga potolkle.

Queretaro, Mehika, 12. aprila. — Carranzova vlada je poslala nocoj mehiškemu poslaniku v Washingtonu noto z naročilom, da naj jo izroči ameriškemu državnemu tajniku Lansingu.

Caranza najbrže zahteva, da morajo Združene države takoj odpoklicati svojo ekspedicijo.

El Paso, Texas, 12. aprila. — Tukajšnje firme, ki imajo svoje interese v Parral, Mehika, naznanjajo, da je ameriška kazenska ekspedicija že precej oddaljena od Parrala in da se najbrž že nahaja na meji med Chihuahuo in Durango. Ako je Villa še pri življenju, se je skorajgotovo umaknil v gore. Doddova kavalerija bo imela veliko dela, predno ga bo zasledila.

San Antonio, Texas, 12. aprila. — V glavnem stanu generala Pershinga je bilo sporočeno, da se zaenkrat še ne ve, če bo dala mehiška vlada Amerikancem na razpolago potrebne železnice. Za ameriške vojake bi bilo izvanredno velike važnosti, če bi dobili železnico, ki vodi do mesta Chihuahue.

El Paso, Texas, 12. aprila. — Nek mehiški farmer, ki ima svoje posestvo v bližini Bachinibe, je izjavil, da ni Villa niti ranjen niti mrtev, pač da mu je umrl njegov pribočnik Pablo Lopez, nakar da je Villa razglasil svojo smrt.

— Zadnji četrtek — je rekel farmer, — je prišlo na moje posestvo kakih dvajset Villovih pristašev. Pobrali so mi vse žito, katerega sem imel, zaklali so par krav in napravili veliko pojedino. Po večerji so začeli piti žganje in se norčevati iz ameriških vojakov. Govorili so, da je Villa sam poslal svoje ljudi Amerikancem, ki so jih zvodili na napačno pot. Banda se je začela potem norčevati iz Lopeza, ki je ležal tedaj na smrtni postelji. Vsi so težko pričakovali njegove smrti, češ, da bodo potem temlažje raztrobili v svet, da je umrl general Villa.

Ko bodo Amerikanci izvedeli, da je Villa mrtev, jim ne bo kazalo drugega kakor vrniti se domov. O kraju, v katerem se nahaja Villa, niso povedali ničesar natančnega.

Mehikanec, ki je vse to pripovedoval, je znan kot pošten in sila zanesljiv človek.

Villa se skorajgotovo nahaja v severnem Durangu in skuša stopiti v zvezo z generalom Canurto Reyesom, ki ima baje na razpolago več tisoč vojakov.

Columbus, N. Mex., 12. aprila. — V tukajšnjem mestu je zavladal zadnje dni popolen mir. Amerikanske čete so privedle včeraj sem šest ranjenih Villovih vojakov in jih poslale v bolnišnico. Kakorhitro bodo ozdravili, se bo vršila proti njim obravnava.

Tukaj se nahajata tudi ameriška letalca Dargue in Garrel. Ko bosta dobila nove aeroplane, se bosta vrnila v Mehiko.

Davek na užigalice.

Berlin, Nemčija, 12. aprila. — Ko je hotela vlada naložiti davek na užigalice, je naletela na močno opozicijo. — Kmalo zatem so se pa fabrikanti pomirili in izjavili, da bodo šli vladi v vseh ozirih na roka. —

Stavka v Bostonu.

Boston, Mass., 12. aprila. — Včeraj zvečer je bila končana stavka pri Eastern Steamship Co. Stavkalo je 400 delavcev, vsled česar ni moglo odpluti osemnajst parnikov. Družba je zvišala delavcem plače in skrajšala delavni čas.

"GLAS NARODA"

(Slovenic Daily.)

Owned and Published by the SLOVENIC PUBLISHING CO.

(a corporation.)

FRANK SAKSER, President.
LOUIS BENEDIK, Treasurer.

Place of Business of the corporation and addresses of above officers:
82 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

Za celo leto velja list za Ameriko in Canado $3.00
" pol leta 1.50
" celo leto za mesto New York .. 4.00
" pol leta za mesto New York .. 2.00
" Evropo za vse leto 4.50
" " " pol leta 2.55
" " " četrt leta 1.70

"GLAS NARODA" izhaja vsak dan izvzemši nedelj in praznikov.

"GLAS NARODA"
("Voice of the People")
Issued every day except Sundays and Holidays.
Subscription yearly $3.00.

Advertisement on agreement.

Dopisi brez podpisa in osebnosti se ne priobčujejo.
Denar naj se blagovoli pošiljati po Money Order.
Pri spremembi kraja naročnikov prosimo, da se nam tudi prejšnje bivališče naznani, da hitreje najdemo naslovnika.

Dopisom in pošiljatvam naredite ta naslov:
"GLAS NARODA"
82 Cortlandt St., New York City.

Telefon 4687 Cortlandt.

Ekspedicija.

Pred kratkim se je govorilo, da so v prvi vrsti ameriški kapitalisti povzročili, da je odšla v Mehiko ameriška ekspedicija, ne pa Villa. To sicer ni dokazano, najbrže je pa res, da imajo tudi pri tej stvari ameriški kapitalisti svoje roke. Ville ne bo mogoče tako lahko vjeti. V Mehiki so velikanske razdalje. Nekaj železnic je sicer, toda teh ne da mehiška vlada Amerikancem na razpolago. Kakorhitro bi nastopil Carranza proti ameriški ekspediciji, bi ji ne kazalo drugega kakor umakniti se; vprašanje je seveda, če bi v tem slučaju sploh mogla storiti kaj takega.

Že takoj v začetku so govorili, da Amerikanci ne bodo posebno napredovali, zdaj se je pa izkazalo, da sploh ničesar ne bodo. Vojaki so dobri, toda organizacija sama na sebi je za nič.

Časnikarski poročevalec Otheman Stevens, ki se nahaja s Funstonovo armado na mehiški meji, ve marsikaj povedati.

Stevens pravi, da je ameriški vojak poleg angleškega najboljši na celem svetu, o razmerah v ameriški armadi je pa baje boljše, da se ne govori. Pri tej ekspediciji ni ničesar popolnega, sama pomanjkljivost, kamorkoli človek pogleda. Pomisliti se mora, da šteje ta ekspedicija samo 2,000, pa niti v tem malem oddelku ni nobenega reda.

Nek štabni častnik z utrdbe Sam Houston je povedal Stevensu, da niti en mož Villove bande, ki je napadla Columbus, ne bi ušel, če bi se ne bile strojne puške tako kmalo pokvarile. Žnjimi so oddali menda le nekaj strelov pa jih niso mogli več rabiti.

Ekspedicijsko kolono je spremljalo osem zrakoplovov. Štirje so se v kratkem času pokvarili, pri ostalih so pa motorji tako slabi, da zamorejo ostati primeroma le malo časa v zraku.

Aparati za brezžični brzojav so popolnoma odpovedali. Zdaj so vojakom le v nadlego. Naši dobri in ustrajni vojaki bodo v kratkem omagali, ker ne dobe dovolj hrane.

Kot je že navada pri takih priložnostih, skuša vsak zvrniti krivdo na vojni department, vojni department bo zvrnil krivdo na svojega šefa.

Nazadnje je vseeno, kdo je odgovoren, res je le, da je armada v slabem stanju in da ni zmožna zadržati najslabšega sovražnika.

Kako pa to — bo vprašal ta ali oni — saj se je vendar izdalo za armado silne svote denarja?

To je res. Združene države so dale skoraj toliko v vojaške svrhe kot kaka evropska država, toda denar so požrle privatne korporacije. Vlada je večkrat za silno visoke cene kupovala od raznih tovarn ničvreden material. Podjetniki znajo špekulirati. Ako ji damo najboljše — so si mislili — bi se viri naših dohodkov prekmalu zmanjšali. Zato je vsekakor boljše dajati slab material, ki se kmalo porabi in je treba naročiti drugega.

Ne bomo rekli, da je potrebno armado ojačiti. Če se jo pa že mora, naj se jo ojači tako, da ne bo denarja metalo vstran ponepotrebnem.

Ako vlada na vsak način potrebuje vojne ladije in drug vojni material, naj ga izdeljuje sama v svoji režiji. Če ji to ni mogoče, naj poveri zadevo komisiji, sestoječi iz najboljših strokovnjakov. Kljub izvrstnemu vojaškemu materialu in izborni izobrazbi častnikov je v upravi veliko nereda.

To pa zato, ker je bil sistem, po katerem se je delalo, popolnoma napačen.

Društvene vesti.

Prihodnjo soboto, dne 15. aprila zvečer ob 8. uri bode obdržavalo tukajšnje Slov. samostojno bol. podporno društvo svoje četrtletno zborovanje v navadni društveni dvorani Beethoven Hall 210 5. St. v New Yorku. Ker se bode pri isti priložnosti poročalo o društvenem poslovanju minulega četrtletja, je želeti, da se članstvo udeleži polnoštevilno tega zborovanja. To zborovanje bi se imelo vršiti, kot običajno, šele četrto soboto, dne 22. aprila, a z ozirom na to, da je ista velikonočna sobtota, se je preložilo zborovanje na tretjo soboto, s čem bode gotovo članstvu v splošnem ustreženo.

Burdine, Pa. — Vsi se opozarjajo, da naj pridejo k seji Izobraževalnega društva, ki se bo vršila v nedeljo 16. aprila ob deseti uri dopoldne v društveni dvorani. Pride naj vsak, ki ima sreo za narod in ki čuti v sebi le malo požrtvovalnosti. Nikar ne pozabite! Ta seja bo za vse zelo velike važnosti! — Tajnik.

Dopis.

Waukegan, Ill. — Slovenski Narodni Dom je edin cilj, po katerem hrepeni naša naselbina. Postaviti si hočemo stavbo sredi naše naselbine, kjer imamo že kupljen in popolnoma plačan svet. Stavba bo odgovarjala vsemu, kar zahteva napredek in izobrazba. Narodni Dom bo skupno zbirališče in skupna delavnica, kjér se bodo zbirali in delali naši rojaki, naše gore liste. Poleg tega bo pa tudi Narodni Dom skupna last vseh tukajšnjih Slovencev. V Domu se bo gojila dramatika, petje, godba in razna predavanja, kakor tudi vse, kar nas vodi k napredku. Neovrgljiva resnica je torej, da potrebujemo Narodnega Doma. Da se čimprej uresniči, je potreba zanimanja, agitacije in denarja. Danes smo na trdni podlagi; imamo $5814.89 skupnega premoženja, poleg tega smo pa na zadnji seji izvolili v odbor može, ki so nam obljubili, da bodo delali s podvojeno močjo. V odboru za leto 1916 do meseca marca 1917 so sledeči: predsednik Frank Barle, podpredsednik John Zalar, I. tajnik Matija Varšek, II. tajnik Jos. Vrhovec, blagajnik Martin Svete; nadzorniki: John Gantar, Matevž Kirn in John Maček. Ob enem smo tudi sklenili, da se bodo društvene seje vršile odsedaj zanaprej vsako tretjo nedeljo v mesecu ob tretji uri popoldne in ne več dopoldne kakor poprej. S tem je dana priložnost vsakemu, se udeleževati naših sej, kar upamo, da se bo zgodilo tudi v nedeljo 16. t. m. Na programu je mnogo potrebnih stvari. Poleg tega imamo odločiti, ali se tlakuje deseta cesta ali ne. Dne 14. maja priredimo krasno opereto "Kovačev študent" v korist Sl. Nar. Doma. Pevci se neprestano vadijo. Listki so v prodaji po 25 centov po slovenskih trgovinah in pri odbornikih S. N. Doma. Pobirajo se oglasi slov. trgovcev. S tem rojakom vcepljamo rek: Svoji k svojim! Sploh je splošno zanimanje za to prireditev in pričakujemo velikanske udeležbe. Na delo torej vsi s poštenimi nameni, še bolj pa z dejanji, in postavili si bomo velik spomenik, ki bo klical tja v našo rodno grudo: Tukaj ponosno stojim. Postavili so me tvoji sinovi s krvavečimi želji, daleč, daleč od tebe, rodna zemlja! Postavili so me za spomin, da živi v daljni tujini mal zatiran slovenski narod, ki hrepeni po napredku in izobrazbi! — Pavel Bartel.

Rojaki, naročite se na "GLAS NARODA", edini slovenski dnevnik v Ameriki.

V svoji roki držite pet centov.

V grocerijevi roki je pa pred mokroto zavarovan zavitek Uneeda Biscuit. On vam uroči zavitek — in vi mu date nikel. Igrača v menjavi?

Ne! Jako pomenljiva — ker potrošili ste najmanjšo svoto, s katero se kupi zavitek dobre hrane; grocer je vam pa prodal najredilnejšo hrano, ki se jo pripravi iz moke — čista, krhka in okusna, kakor je bila takrat, ko se jo je vzelo iz peči.

NATIONAL BISCUIT COMPANY

Naseljevanje Slovencev na farme.

Piše **Math. Gaishek**, Nokomis, Ill.

TEXAS.

Texas je tako velika država kot cela Avstro-Ogrska in če bi jo hotel vso popisati, bi nastala cela knjiga. Torej opišem kar glavne okraje.

Kje je zadosti dežja, tam tudi vse raste. Dežja pade v južnovzhodnem Texasu 50 palcev na leto, dočim ga pade pri El Paso, to je zahodni del Texasa, samo 8 palcev na leto. Vzhodna polovica države ima zadosti dežja za vse rastline, kar se pravi, da je humid (rodovitna), zahodna polovica ima pa premalo dežja in se deli na arid in semi-arid. Ko bi potegnil črto 100 milj zahodno od Fort Worth naravnost proti jugu v sredino med Corpus Christi in Laredo, bi bilo od te črte proti vzhodu za poljedelstvo zadosti dežja, proti zahodu bi bilo pa umetno suho poljedelstvo ali namakanje (irrigation) in puščava. Naši rojaki so naseljeni v južnovzhodnem Texasu, kjer 45 do 50 palcev dežja na leto: v Coast Country, Timbert Belt; nekaj jih je tudi v srednjem Texasu.

Velik del Texasa, ki je posebno pripraven za kmetijstvo, vrtnarstvo, industrijo in trgovino, je imenuje Coast Country, ki se razteza za morjem (Gulf of Mexico) od Louisiane do veletoka Rio Grande in 50 do 100 milj široko za morjem (Gulf of Mexico). Ta del države vsebuje razširne ravnine rodovitne črne zemlje, manjše površine peska in peščene ilovice. Ta Coast Country zelo napreduje v poljedelstvu, vrtnarstvu, industriji in trgovini.

Mesto Galveston, ki šteje 60,000 prebivalcev, ima največjo trgovino, prvo za New Yorkom. Tja pridejo in gredo parniki iz in v vse dele sveta. Drugo veliko trgovsko mesto je Houston, ki šteje 120,000 prebivalcev in kjer so zadnje leto dokončali kanal, ki vodi od morja do mesta in je dolg 40 milj. Po kanalu pridejo sedaj vsi veliki parniki v mesto, kjer se vse blago in pridelke, ki pridejo iz zahoda, odpošlje po morju. Tudi 27 železnic pride v to mesto. Veliko je še drugih manjših mest, ki imajo tudi trgovino po morju in po železnicah, naprimer Beaumont, Corpus Christi, Port Arthur, Arasas Bas, Brownsville in drugi.

Največ zemlje v tem okraju se še prodaja v malih parcelah od 5 do 40 akrov ljudem iz vseh Združenih držav. V tem delu države se ljudje veliko bolj naseljujejo kot kjerkoli drugje. V teh krajih se pečajo veliko s "truck farming" (vrtnarstvom), ker vse vrste sočivja dobro obrode in veliko prej dozore, tako da se drago proda in se pošilja na sever. Veliki vrtovi fig in oranž so okoli Houstona, Galvestona, Alvina, Beeville, Brownsville itd. Pridelajo se tudi veliko množine riža, sladkornega trsa, krompirja, koruze in bombaža.

Od Corpus Christi naprej proti zahodu ter južno in severnozahodno so izvrstne truk-farme, katere rabijo namakanja (irrigation), ker tam pada dež samo pozimi. Sploh po vsej zahodni polovici države obdelujejo zemljo po metodi dry farming, kjer je mogoče, imajo pa namakanje. Največ se pečajo z živinorejo, ker po zahodnem Texasu so zelo velike farme (ranches). Povečini so zamenjali prejšnjo mešano živino za polnokrvno, ki da več dobička. Z mlekarstvom se ne pečajo dosti, razun okoli velikih mest. Na velikih farmah rede živino samo za klavnice.

Vzhodni in severovzhodni del Texasa se imenuje Timber Belt. Zemlja je peščena ilovica, 18 do 20 palcev pod površjem je trda ilovica (sub soil), ki drži mokroto v sebi. V tem kraju je največ mehkega lesa (pine). Sadjereja, živinoreja, truk-farming in splošno kmetijstvo tu dobro uspeva. Bombaž (cotton) je glavni pridelek, koruza drugi, potem peanut, sladak in irish krompir in sploh vse vrtno sočivje tu dobro obrodi.

Severozahodno okoli Fort Worth in Dallas od severne meje pa južno do San Antonio je velika površina črne prairie zemlje, kjer se pečajo s splošnim kmetijstvom in živinorejo. Tam je še dosti pašnikov, pa vendar večina je že obdelane zemlje. Bombaž je glavni pridelek, vendar v novejšem času sejejo in sade tudi druge pridelke. Lucerna se dobro obnese, pa je ne sejejo toliko kot bi mogli.

V tem okraju je priložnost za splošno kmetovanje in Coast Country za vrtnarstvo in truk farming je boljša kot kjerkoli drugje.

Na severozahodu države je Panhandle Country, ki se peča s pridelovanjem žita in z živinorejo. Tudi splošno kmetijstvo dobro napreduje. Zemlja se prodaja na male farme in naseljevanje se množi. Dežja je v Panhandle Country malo, samo 15 do 20 palcev na leto; zato se pečajo z umetnim suhim kmetijstvom in zemlja se dobi še poceni.

Zahodni del Texasa od San Angelo do El Paso in od Panhandle do Rio Grande je velika puščava, kjer je samo 8 do 12 palcev dežja na leto; torej premalo, da bi kaj rastlo. Ta zemlja je porašèena z malo travo, ki je mora biti 15 do 20 akrov za preživeti eno govedo. Za reko Pecos, ki teče tu skozi, kjer se lahko dobi voda za namakanje, je nekaj prav lepih farm. Zemlja sama na sebi je prav dobra in rodovitna, samo ko bi bilo vode za namakanje. Zemlja je tu zelo poceni, ker jo večinoma lastuje država (Shool Land). Proda se od enega do dva dolarja aker na 40 let časa za plačevanje.

V Texasu je še zelo veliko priložnosti za uspešno kmetovanje in zemlja je še zelo poceni, ako se primerja z drugimi državami. V južnem delu države pri Brownsville sploh celo leto raste in zeleni. Od Galvestona proti Corpus Christi in Laredo rastejo pridelki 300 dni, po Coast Country, to je 50 do 100 milj od morja, 290 dni, od tu pa do severne meje do Arkansasa in Oklahome po 240 dni na leto. Torej od 240 pa do 365 dni rastejo in zelene rastline v Texasu.

To so kratki podatki o Texasu, kdor se pa bolj zanima za to državo, dobi pa lahko vsakovrstna pojasnila od Agriculture Department, Washington, D. C., ali cele knjige na vseh večjih železničnih postajah.

V Texasu je že več Slovencev naseljenih po različnih krajih. Veliko nas je pa, ki še čakamo, da se v prvi krizi tam naselimo, ker zemljo že imamo tam kupljeno, samo denarja nam še primanjkuje za dober začetek. Ako bo kriza, bo pa slab začetek tudi dober. Boljše kot nič, samo da se človek preživi. Kdor hoče biti uspešen farmer, mora imeti pa dosti denarja in še več potrpljenja.

Farme v največji slovenski koloniji.

Mi napravimo dobre hiše in izčistimo zemljo za naše naseljence.

Ako bi želeli lastovati 40 ali več akrov zemlje v naši največji slovenski koloniji v Ameriki, na kateri zemlji bo že postavljena hiša v dva nadstropja, zgrajena dobro in trpežno, dovolj velika za tri sobe in eno kuhinjo, dogotovljena, da se nastanite v njej takoj, ko se naselite na zemljo; razun tega dva akra čiste zemlje, da jo pričnete obdelovati takoj, ko se naselite. A vse to na dolgotrajna izplačila in prvo naplačilo manje, kot stane hiša sama.

Pišite po naš časopis GOSPODAR, kjer bodete našli plan od hiše in natančen opis hiše, cene in plačila zemlje ter vsa ostala potrebna pojasnila. Pišite po časopis vseeno, če ste voljni kupiti farmo ali ne. Mi pošljemo časopis vsakemu zastonj.

Prodajamo tudi nečiščeno zemljo brez hiše.

Vsa pisma naslovite tako-le:
Homemaker Land Company,
Dept. 3, Tioga, Wis.

PRODAM

trivrstno harmoniko, krasno uglašeno, skoro popolnoma novo, Weisovo delo, po nizki ceni. Katerega veseli, naj se osebno javi, ali naj mi piše na naslov:
John Trušnovec,
66 George St., Brooklyn, N. Y.
(13-15—4)

VABILO
na
PLESNO VESELICO,
katero priredi
društvo POMOČNIK št. 2 SDPZ.
v Johnstown, Pa.,
v dvorani dr. Triglav v Moxham
v soboto 29. aprila 1916.

Vstopnina za možke 25 centov. Začetek točno ob 7. uri zvečer.

Tempotom vljudno vabimo vsa sosedna društva ter rojake in rojakinje iz cele okolice, da se blagovolijo udeležiti v obilnem številu te naše prve veselice v tem letu. Za sveže pivo in dobri prigrizek bo preskrbljeno. Za fino zabavo vam jamči Odbor.
(13-14—4)

Kje je moj brat IGNACIJ URBANČIČ? Doma je iz Bača pri St. Petru na Notranjskem. Poročati mu imam več važnih stvari, zato prosim, da mi kdo javi njegov naslov, ali naj se sam oglasi. — Joseph Urbančič, Box 736, Rock Springs, Wyo.
(11-13—4)

Kje je ANTON TURNŠEK, podomače Vajdo? Seznala sem, da se je ponesrečil nekje v Coloradi, toda nobenih podrobnosti nimam, na kak način. Prosim torej rojake, če kdo kaj ve, da mi javi, ali naj se pa sam oglasi. — Frances Frizel, Box 113, Sublet, Wyo. (11-14—4)

†

NAZNANILO IN ZAHVALA.

Cenjenim sorodnikom, prijateljem in znancem naznanjamo žalostno vest, da je dne 23. marca preminula naša ljuba mati oziroma soproga

NEŽA LENČEK.

Ker je bil pogreb tako veličasten, na tem mestu izrekamo hvalo vsem udeležencem. Društvom, koja so položila krasne vence ob krsti ranjke, in društvom, koja so darovala za sv. maše, bodi izrečena srčna hvala. Hvala tudi posameznim darovalcem vencev. Predsedniku društva sv. Alojzija za tako lepo ureditev sprevoda se srčno zahvaljujemo; ravnotako gospej Urbas za njeno požrtvovalnost ob krsti naše ljube matere in Johnu Kragelju. Tudi smo dolžni hvalo prijateljem iz Clevelanda za prisotnost. Častitemu Rev. J. Skurju za tako pomenljiv govor ob krsti izrekamo najtoplejšo zahvalo.

Žalujoči:
Anton Lenček, soprog.
Frank Lenček, sin.
Antonija Gregorič, Amalija Bombač, Marija Kirinčič, hčere.
Lorain, Ohio, 9. aprila 1916.

ZAHVALA.

Podpisani se zahvaljujem oni osebi v Chehalis, Wash., ki mi je prijazno javila podrobnosti o moji družini, ki se nahaja v Milwaukee, Wis. Žal mi je, ker se ni podpisala v dostojnem pismu. Jaz bi se rad pismeno zahvalil za trud.
Sam Zavolovšek,
Box 66, Maynard, Ohio.

PIŠITE

nam za pojasnila o zemlji v Langlade C. Našo zemljo se zamore še vedno kupiti po nizki ceni in na lahka plačila.

Jos. Duchac & Sons,
(Ustanov. l. 1885.) Antigo, Wis.
Išče se agente! (4-20—4)

Rad bi izvedel za naslov MARKA HORVAT. Doma je iz Krapine na Hrvatskem. Prosim ga, da se mi oglasi, ali pa če kdo drugi ve za njegov naslov, da ga mi naznani. — Frank Golob, Box 252, Frontenac, Kansas.
(12-14—4)

POZOR, ČITATELJI!

Kdo ima zadnje 4 zvezke romana "**V padišahovej senci**"? Jaz imam prvi in drugi zvezek, pa želim imeti še ostale štiri. Kdor jih ima, naj mi piše na naslov:
Marie Geršič,
616 San Bruno Avenue,
(11-13—4) San Francisco, Cal.

NOVA MODERNA KROJAČNICA.

Uljudno naznanjam cenjenim slovenskim rojakom v Johnstown, Cambria, Conemaugh in Franklin ter okolici, da sem otvoril svojo

MODERNO KROJAČNICO
na 288 Ohio St., Johnstown, Pa. oziroma Moxham.

V zalogi imam vsakovrstno najnovejše blago ter izdelujem moške in ženske obleke po najnovejšem kroju. Delo in blago prve vrste, garancijo pa vam dam tako, da vam nikdo drugi bolje dati ne more, in sicer: ako ni obleka izdelana natanko po vašem okusu, ni vam treba plačati niti centa zanjo. Gotov sem torej, da bom zadovolil s to garancijo vse moje cenjene odjemalce.

Sem v krojaški obrti 13 let in imam dovolj skušenj v tej stroki; poleg tega pa držim stalno tudi pomočnike, da vam obleko tempreje zgotovim.

Jaz ne pošiljam obleke drugam delati, kakor to nekateri drugi krojači delajo, namreč, da vam vzamejo mero in potem naroče obleko od drugod. Če vam jo tam ne izdelajo dobro, je takorekoč denar proč vržen. Torej, rojaki in rojakinje, jaz izdelujem obleke sam doma; v teku enega tedna jo imate že v rokah.

Poleg tega popravljam in čistim ter likam stare obleke po jako nizki ceni.

Moje nove obleke bom za začetek izdeloval od $16.00 naprej do $30.00.

Priporočam se najtopleje svojim rojakom in rojakinjam in zagotovim, da bo vsakdo z mojo postrežbo popolnoma zadovoljen.

TONY FORTUNA.
288 Ohio St., Johnstown, Pa.
(6—4 v 2 d) (Moxham.)

Rad bi izvedel za naslov svoje matere FRANČIŠKE ZAVOLOVŠEK in svojih dveh bratov JANEZA in FRANKA ZAVOLOVŠEK. Doma sta od Marije pri Novi Štifti na Spod. Štajerskem. V Ameriki se nahajajo že nad 10 let. Sporočiti jim imam več važnih stvari, zato prosim, da se mi javijo, ali pa če kdo ve, da mi naznani njih naslove. Sam Zavolovšek, Box 66, Maynard, Ohio. (13-15—4)

Kje se nahaja IGNACIJ URBANČIČ? Doma je iz Bača na Notranjskem. Pred dvema letoma je bival v Superior, Wyo. Prosim cenjene rojake, če kdo ve za njegov naslov, da ga mi naznani, ali naj se pa sam oglasi, ker poročati mu imam nekaj važnega radi društva sv. Barbare postaja št. 63. — Louis Jerasha, Box 141, Superior, Wyo.
(12-14—4)

Delavnik 6, 8 in 10 ur, plača od $2.00 do $4.00, povprečna plača okrog $3.00. Posebej 10% priboljška za regularno mesečno sodelovanje. Samo stalni delavci naj vprašajo. Velika slovenska naselbina v Sheboygan.
Kohler Co.,
(11-26—4) Sheboygan, Wis.

V ZALOGI imamo še nekaj SLOVENSKO-AMERIŠKIH

KOLEDARJEV

za leto 1916.

Da je bil letošnji Koledar res nekaj posebnega, je razvidno iz tega, ker smo ga morali dvakrat tiskati in nam je že druga zaloga skoraj popolnoma pošla. V Koledarju je preko trideset krasnih slik, razni zanimivi članki, lepe povesti in poljudno pisane znanstvene razprave. Naročite ga takoj, da ne bo prepozno! Stane s poštnino vred 35 centov.

Slovenic Publishing Co.,
82 Cortlandt St., New York City.

EDINI SLOVENSKI SALOON v Duluth, Minn.

Rojakom Slovencem naznanjam, da se nahaja moj SALOON pol bloka od Union postaje na desni strani W. Michigan St. štev. 413
Za obilen posest se priporočam.
JOS. SCHARABON.

Dr. Richterjev
PAIN-EXPELLER
za revmatične bolečine, okorelost in negibčnost sklepov in mišic.

Pristni prihaja v zavoju, kot je naslikan tukaj. Odklonite vse zavoje, ki niso zapečateni z Anchor varstveno znamko. —

25 in 50 centov v lekarnah ali na ravnost od

F. AD. RICHTER & CO.
74-80 Washington St. New York, N. Y.

Dr. KOLER, 638 Penn Ave.

Dr. Koler je najstarejši hrvatski zdravnik, specijalist v Pittsburghu, ki ima 18letno prakso v zdravljenju tajnih moških bolezni.

Sifilis ali zastrupljenje krvi zdravi s glasovitim 606, ki ga je izumel dr. prof. Erlich. Če imate **mozolje** ali **mehurčke** po telesu, v grlu, **izpadanje las, bolečine v kosteh,** pridite in **izčistil vam bo kri.** Ne čakajte, ker ta bolezen se naleze.

Izgubo semena nenaravnim potom, zdravim v par dneh, kapavec ali triper in tudi vse druge posledice, ki nastanejo radi izrabljivanja samega sebe. Kakor hitro opazite, da vam ponehuje moška zmožnost, ne čakajte, temveč pridite in jaz vam jo bom zopet povrnil.

Sušenje cevi, ki vodi iz mehurja ozdravim v kratkem času. Hydrocelo ali kilo ozdravim v 30 urah in sicer brez operacije.

Bolezni mehurja, ki povzročijo bolečine v križu in hrbtu in včasih tudi pri spuščanju vode, ozdravim s gotovostjo.

Reumatizem, trganje, bolečine, otekline, srbečico, skrofle in druge kožne bolezni, ki nastanejo vsled nečiste krvi ozdravim v kratkem času in ni potrebno ležati.

Uradne ure: V ponedeljkih, sredah in petkih od 8. zjutraj do 5. popoldne. V torkih, četvrtkih in sobotah od 8. ure zjutraj do 8. ure zvečer. — Ob nedeljah pa do dveh popoldne.

S pošto ne delam. — Pridite osebno. — Ne pozabite ime in številko!

Dr. KOLER, 638 Penn Ave., PITTSBURGH, PA.

Važno poročilo!

Vsem tistim rojakom, ki bolehajo na želodcu, slabi prebavi, zaprtju, slabokrvnosti, glavobolu, revmatizmu, trganju, bolečemu križu, ako ste prehlajeni in kašljate, imate morda bolne ledice, mehur, jetra, težke in otekle noge, roke, ste trudni, posebno ako imate kako moško bolezen, zgubo moči in onemoglosti itd.; vsem tem priporočamo naše zdravljenje, ako hočete doseči zopet zdravje. Veliko rojakov si je z našimi zdravili prihranilo operacije. Najbolja zdravila za odpravo krofa, za rast las, zoper plešavost itd. Ako potrebujete pomoči in zdravil, obrnite se na nas, mi vam pošljemo zastonj vsa pojasnila, kako se morate zdraviti, da pridete zopet k zdravju. Pišite takoj in naslovite vsa pisma takole:

J. F. DOLENC, P. O. Box 819, Milwaukee, Wis.

Slovensko katoliško

podp. društvo svete Barbare

ZA ZEDINJENE DRŽAVE SEVERNE AMERIKE.

Sedež: FOREST CITY, PA.

Inkorporirano dne 21. januarja 1902 v državi Pennsylvania.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: JOŽEF PETERNEL, Box 95, Willock, Pa.
I. podpredsednik: KAROL ZALAR, Box 547, Forest City, Pa.
II. podpredsednik: LOUIS TAUCHAR, Box 835, Rock Springs, Wyo.
Tajnik: JOHN TELBAN, Box 707, Forest City, Pa.
II. tajnik: JOHN OSOLIN, Box 492, Forest City, Pa.
Blagajnik: MARTIN MUHIČ, Box 537, Forest City, Pa.
Pooblaščenec: JOSIP ZALAR, 1004 North Chicago St., Joliet, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

Dr. MARTIN IVEC, 900 Chicago St., Joliet, Ill.

NADZORNI ODBOR:

Predsednik: IGNAC PODVASNIK, 4734 Hatfield St., Pittsburgh, Pa.
I. nadzornik: JOHN TORNIČ, Box 622, Forest City, Pa.
II. nadzornik: FRANK PAVLOVČIČ, Box 705, Conemaugh, Pa.
III. nadzornik: ANDREJ SLAK, 7713 Issler Ave., Cleveland, Ohio.

POROTNI ODBOR:

Predsednik: MARTIN OBREŽAN, Box 72, East Mineral, Kans.
I. porotnik: MARTIN ŠTEFANČIČ, Box 78, Franklin, Kans.
II. porotnik: MIHAEL KLOPČIČ, 628 Dawson Ave., R. F. D. 1, Grosse Ile, Detroit, Mich.

UPRAVNI ODBOR:

Predsednik: ANTON HOČEVAR, R. F. D. No 2, Box 11½, Bridgeport, O.
I. upravnik: ANTON DEMŠAR, Box 135, Broughton, Pa.
II. upravnik: PAVEL OBREGAR, Box 402, Witt, Ill.

Dopisi naj se pošiljajo I. tajniku Ivan Telban, P. O. Box 707, Forest City, Penna.

Društveno glasilo: "GLAS NARODA."

Ogri se pritožujejo.

V seji ogrskega državnega zbora je poslanec Geza Polonyi interpeliral zaradi izjave, ki jo je v dunajskem vojaškem listu "Die Rundschau" priobčil šef generalnega štaba baron Conrad Hoetzendorf. V tej izjavi je rečeno, da veljajo vojaške tradicije stare, tekom stoletij v ognju bitk ustvarjene armade več, kakor nacijonalno podžiganje čustev.

Polonyi je rekel, da žali ta izrek čustva madžarskega naroda in je nevaren obstanku in sestavi madžarske narodne države. Iz nekaterih pravkar obelodanjenih životopisov Conrad Hoetzendorfa je interpelant izvajal, da je šef generalnega štaba navdušen za idejo enotne monarhije in da zapostavlja madžarstvo, ter je vprašal ministrskega predsednika, če hoče storiti primerne korake v varstvo ogroženega madžarstva in madžarske narodne države.

Tudi je zahteval naj Avstrija in Ogrska v enaki meri opravljata vojaško službo, češ, da se Madžari z Alföldа porabljajo za obrambo Dobrdoba, alpski prebivalci pa za varstvo mostov in vijaduktov. — Ministrski predsednik je najprej rekel, da v takem svetovnozgodovinskem trenotku tako vprašanje ni dostojno madžarskega naroda, če je vredno naroda, da se v takem trenotku govori o avstrijski soldateski in o avstrijskih Nemcih, kakor o nasprotnikih Madžarov, ki se bore avstrijski in ogrski vojaki ramo ob rami tudi za življenjske interese Ogrske. Res je, da je bilo v nekaterih pokrajinah do 90 odstotkov črnovojnikov v starosti od 43. do 50. leta. Vsled tega je bilo v dotičnih pokrajinah odrejeno novo pregledovanje in so dobile komisije ukaz, da postopajo kar najbolj vestno. Kar se tiče porabe prebivalstva za vojno službo poznamo v sedanji vojni le en cilj: povečati obrambeno silo do skrajnosti. — Pri bojih v Karpatih so se avstrijske in ogrske črnovojniške formacije sijajno izkazale. Če pravi interpelant, da se porabljajo gorski vodniki za čuvanje mostov, mora ministrski predsednik pribiti resnico, da sta 3. in 14. kor, ki izhajata iz alpskih dežel, doprinesla junaštva, ki spadajo med najsilnejša in da je 3. kor tudi v Karpatih prelival svojo kri. Ministrski predsednik je protestiral proti zrečenim insinuacijam in izjavil, da je interpelantovo tolmačenje besed šefa gen. štaba enostransko in tendencijozno. Šef generalnega štaba se ne vtika v politiko in postopa popolnoma korektno. Ker ne vidi nobene nevarnosti, tudi nima nobenega vzroka, da bi kaj storil.

Poslanec Jurij Szmereesanyi je trdil, da je v večjem delu avstrijsko-ogrskega javnega mnenja neka agitacija proti Ogrski. Ministrski predsednik je rekel, da spada okupirana Srbija v interesno sfero Ogrske. V resnici pa sta med 60 oficirji belgrajskega poveljstva le dva Ogra in so uradniška mesta zasedena s Hrvati in z Avstrijci, pa ne z Ogri. V nabitih razglasilih ni madžarskega besedila, ogrske zastave, ki jih je razobesilo ogrsko vojaštvo, so bile povsod odstranjene in na njih na to obešene črno-rumene. Tudi je pri belgrajskem poveljstvu sistiran srednji grb in zaukazana raba prejšnjega grba.

Ministrski predsednik je označil govornikova vprašanja za neumestna v sedanjem vojnem času. Kar se tiče pritožb glede Srbije so le deloma resnične. Da je odrejena poraba starega grba, to ministrskemu predsedniku ni znano.

Glede zastav je načeloma že v armadnem povelju določeno, da se dotični predlogi predlože Nj. Veličanstvu, a vlada tega še ni utegnila storiti. Dokler ni cesarjeve odločbe, ostane pri starem običaju. Pri upravi v Srbiji se je pač to in ono zgodilo kar ni bilo prav, a končna uredba bo vsekako taka, da bo vstrezala interesom in željam Ogrske. Poleg vojaškega guvernerja bo v kratkem imenovan visok ogrski uradnik za civilnega guvernerja.

Razmere v Solkanu.

Iz Solkana poročajo: — Hudo je zadelo pred par meseci Gorico Škoda je velikanska! A tudi naša se žal — ne v hvalo — da primerjati našemu glavnemu mestu. Deset mesecev imamo že ob Soči hude boje, ali toliko groze in strahu nam ni prizadela vojska kot zadnji čas. Gorje in grozo še pomnoži to, da vse dela sovražnik po noči ko bi nas moral nadkriljevati najbolj "Angel spanja". — Ljudje so vsi prestrašeni. — tudi sebe ne prikrivam. — vsi zbegani. Vprašam zjutraj moža: ste kaj spali? Nič gospod! odgovori. Vprašam ženo, zopet nič! Otroci so vsi zbegani in ob vsakem strelu se pričnejo tresti. Kaj nam je napraviti? Zapustiti svoje domove, svojo domačo grudo? Tu že cvete! Podati se tja v snežene "barake"? — Ah, težko, težko.

Skozi trinajst dni nas je sovražnik obstreljeval. Največ ponoči. Na stotine strelov je padlo. Ali hvala Bogu, moram reči, človeških žrtev ni: razven par lahko ranjenih. — kljub temu, da je veliko domov porušenih. — Zadela je zadčas granata tudi cerkev. — Še par slučajev, kateri bi se lahko odkrito tudi čudeže imenovalo. Granata je vdrla v sobo ravnatelja T. Juga, podre zid in strop, — on je z gospo spal — vse v sobi mu je razbilo, a oba sta ostala popolnoma nepoškodovana. — Neka žena počiva v sobi, pridrvi v sobo granata, vse v sobi razbije, žena je bila pa prav lahko ranjena na glavi

Rad bi izvedel za naslov svojega prijatelja LUKA ŽNIDARŠIČ. Pred kratkim se je preselil od tu v Cleveland, Ohio. Prosim ga, da mi naznani svoj naslov, ker imam mu poslati nekoliko pisem in nekaj pojasnil glede izgubljene ure. -- Frank Pelan, Box 15, Harding, W. Va.

Laška fronta.

Švicarski mapojr Tanner, ki se nahaja pri soški armadi, piše v "Baseler Nachrichten":

Italijani bodo izkrvaveli ob Soči. Umevno, da imajo tudi Avstrijci ob nevrjetni vztrajnosti in žilavosti svojih braniteljev izgube. To je veliko ubijanje ob Soči, enako strašno v svoji srditosti, neenako v svojem učinku. Razmerje izgub je mnogo višje v neprilog Italijanov kakor je razmerje njihove številne premoči. Čisto teoretično že se da pri naaljevanju dosedanjih italijanskih odredb izračunati, kdaj more poiti Italijanom moč. Praksa daje za to dokaze dan na dan. Avstrijci so pri tem v resnici zmagovalci. Njihov dosedanji cilj, držati trdno soško fronto, je dosežen. Vtrajali so od početka dalje v defenzivi, h kateri spadajo naravno lokalni ofenzivni sunki, da se zboljša črta, ako je ogrožena ali vtisnjena. Naš pogled mora obseči vse, zato pa se mora reči, da so Italijani doslej svojemu sovražniku prizadjali sicer škodo, svojega cilja pa niso dosegli in niso prišli čez pričetek.

Vztrajanje Avstrijcev na soški fronti pa ima tudi velik učinek na splošni položaj. Zadržalo je Italijo za časa pohoda skozi Srbijo, utrdilo je pozicijo centralnih držav in dvignilo svoj lastni ugled. Kot del splošno neomajne obrambe centralnih držav pomaga soška fronta, da imajo druge velike sile centralnih držav prosto roko in tako pospešuje delo za mir.

Iz avstrijskega poročevalskega stana se poroča o poletu močnega italijanskega zračnega brodovja nad Adižko dolino: Te dni so poskusili Italijani prvič organizirati na tirolski fronti velik letalski napad. Močno zračno brodovje, med njim oklopno bojno letalo, je letelo od Ale proti severu čez Adižko dolino. Na naših pozicijah so začeli delovati obrambni topovi in kolikor bolj se je bližalo brodovje tridentski trdnjavi, toliko močnejše je bilo streljanje z gorovja, ki spremlja Adižko dolino na zapadu in vzhod. Letalo za letalom se je vračalo, ker očividno italijanski letalci niso imeli dosti močnih živcev, da bi bili nadaljevali svojo pot skozi ogenj. Samo eno letalo je še ostalo, ki je v resnici doseglo Trident in vrglo bombe na utrjeno mesto. Ali zadela je samo ena bomba, ki je uničila neki nevprežen voz. Letalec, kateremu se ne more odrekati poguma, je končno srečno odplul.

Politične stranke v Italiji.

Ali Salandra ostane? Nekaj časa ni hotel dovoliti politične debate, zadnje vesti pravijo, da se ji ne upira več. Prav je, če se radi bodoče razprave ogledamo italijanske stranke:

Zakleti sovražniki Salandrove vlade so oficielni socialisti, tisti, ki so ostali v stranki in neprestano odločno agitirajo proti vojni ali vsaj za skorajšen mir. Miroljubna stremljenja ima gotovo tudi del katoličanov. Preverjeni nasprotniki Salandre so pa, čeprav se skrivajo in drže pest v žepu, giolittijanci, stari prijatelji trozveze, kateri si še danes ne dajo ničesar dopovedati o kaki novi orientaciji proti Nemčiji. Oni so bili tisti, ki najbolj ostro grajajo, da si je Italija z londonsko pogodbo zvezala roke in zato so najhujši nasprotniki vojne z Nemčijo. Sedaj pa nekaj čudnega: dočim dosedaj naštete skupine iz nasprotstva proti vojni pobijajo Salandrovo vlado, se borijo proti nji intervencionisti iz navdušenja za razširjeno večjo vojno, ki naj tudi Nemčiji prinese vojno napoved. V vrstah intervencijonistov stoje radikalci, republikanci, reformni socialisti in poleg njih še mnogo učenjakov, pisateljev in umetnikov. Ta mogočna skupina čisto odkrito zahteva, da naj se tudi Italija udeleži ententine akcije na Balkanu in zato silijo, naj se napove Nemčiji vojna. Da se pa Italija morebiti kdaj pozneje zopet ne približa Nemčiji, zato zahtevajo, da se to prepreči s pogodbo z zahodnimi zavezniki, ki bo šla za zmeraj na življenje in smrt. Vse te struje so med seboj v boju, a iz raznih razlogov pobijajo Salandro, ker nudi deželi preveč vojne, drugi, ker ji jo da premalo. Še bolj pa se vprašanje zamota, ker niso vsi Salandrovi nasprotniki obenem tudi protivniki Sonnina. Salandra tedaj ne bo imel posebnega veselja v zbornici. Toda, naj tudi Salandra pade, italijanska politika bi se vendar bistveno ne izpremenila. Sicer zveza s Francijo in Anglijo ni sklenjena za večne čase, toda do splošnega evropejskega miru bo pa le držala. Tudi zbornica tega ne bo brnila. Bodo viharji, a potresa ne bo.

Vesti z Balkana.

Solun najsilnejša trdnjava na svetu?

Grški general Moschopulos poroča o svojem obisku v angleško-francoskem taboru v Solunu: — Zavezniki so napravili izvrstne utrdbe, njihovi ženijski častniki delajo naravnost čudeže. V par mesecih so izvršili delo enega leta. — Solun je sedaj proti vsakemu napadu varen, postal je ena najsilnejših trdnjav na svetu.

Kako ententa preživlja Grško.

"Frankfurter Zeitung" poroča iz Berna:

Ententina poslaništva v Atenah so razglasila po časopisju, da so zavezniki Grški po njeni želji dnevno priznali 1270 ton žita in koruze. Na mesec ji dajo tudi 17,000 vreč riža in 25.000 ton premoga. Nadalje pravi ta nota, da se bo ostalo potrebno blago uvažalo v mejah pametne potrebe.

Iz rumunskega državnega zbora.

Na ponovljeno vprašanje Oresca glede na dobave vojnih kuhinj je odgovoril ministrski predsednik Bratianu, da je že izjavil; o preskrbi armade ne pojasni ničesar. Važnejše kakor kar je govoril Orescu v korist gotovih prizadetih je, ker je zagotovljena topla jed nad 100.000 možem. To je tudi zanimivejše kakor vprašanje o protiuslugah za dobavo vojnih kuhinj.

Senator Gredeschianu je utemeljeval svoje vprašanje glede na nemško propagando in je razveselil zbornico s sledečo opazko: "Če vlada ni sposobna vzdržati reda, naj prepusti nam svoje mesto."

Ministrski predsednik Bratianu je odgovoril: Predgovornik zelo priprosto dela. Z vsakim, ki ne sodi kakor on, postopa kakor z izdajalcem. Obžalujem, ker so vojaki preutrujeni radi nadzorovanja gotovih lokalov, česar ne moremo opustiti v korist javnega reda. — Predgovorniku odgovarjam, kakor je odgovoril mojemu očetu polkovnik Odobescu: "Če hočete, da se ne krši red, umaknite svoje manifestante. Nato umaknem svoje vojake!" — Dokler ostanem pri krmilu, ne trpim, da ukrepa ulica mesto vlade odredbe za vzdrževanje reda.

"Indepedance Roumaine" poroča: — Zasedanje zbornice, ki naj bi se po ustavi zaključilo koncem februarja, se je moralo podaljšati.

V senatu je umaknil Argetoianu svojo interpelacijo o zunanji politiki z opazko, da se obžalovanje odpove besedi z ozirom na prejšnjo razpravo.

Poslanec Beceseu Silvan je izprožil, naj se uvede davek na vojne dobičke in na dobičke vsled izvoza. Zasedanje državnega zbora je podaljšano s kraljevim dekretom.

Drobne vesti iz Rumunije.

Odkar prihajajo za osrednji sili ugodne vesti, imajo ententni poslaniki neprestano konference na ruskem poslaništvu.

Doslej je došlo v Rumunijo okoli 600 nemških vagonov, odide jih vsak dan nekaj sto.

Štrajk vseučiliščnikov v Jassyju je končan, pač pa se je tam ustanovila nova stranka, ki bo javno začela propagando za osvoboditev ruske Besarabije.

Rad bi izvedel za naslov svojega bratranca JOSIPA RANGUS. Doma je iz vasi Šele na Dolenjskem. Prosim cenjene rojake širom Amerike, ki kaj vedo o njem, da mi poročajo, ali naj se pa sam javi na naslov: Ignace Potočar, Box 136, Thomas, W. Va. (13-15—1)

VABILO NA VESELICO,

ki jo priredi
društvo "Bonairski Slovenci"
št. 79 S. D. P. Z.
v soboto 27. majnika 1916
v svojem lastnem domu
v Bon Air, Pa.

Pričetek je ob 6. uri zvečer. Vstopnina 25¢, dame vstopnine proste.

Tempotom vljudno vabimo vse rojake in rojakinje iz Bon Air, Pa., in okolice, da se te naše veselice polnoštevilno udeležite. Čisti dobiček je namenjen društveni blagajni v pokritje stroškov za delegata itd.

Igrala bo izvrstna godba. Za vsestransko postrežbo bo vse v redu preskrbljeno.

Za odbor: P. Bukovec, tajnik.
(13-14—4)

$1000.00 nagrade.

Zadnjih osem let se je selilo toliko Slovencev na svojo grudo, kakor ne nikdar preje. Naselbine so rasle, kakor gobe po dežju. Obljubovalo se je ljudem bogastvo, če se kupi le košček zemlje v različnih krajih. Skoro vsi preminuli poroki in odrešeniki naroda so dajali pa še posebno dobre svete, ne idi v Misouri, ker tam so žabe, kače in pa mrzlica.

Zadnje štiri leta se nisem bavil s prodajo zemlje Slovencem, temveč jaz sem le pazno gledal nesramno reklamo in pa uspeh različnih naselbin.

Slovenec, ali ni res čudež, da so vse naselbine ostale le na papirju ter v možganah zginolih prerokov; zadnje na severu se podirajo celo s hrupom. Kajti Slovenci so bili vabljeni v kraje, kjer sploh ni mogoče živeti.

Edino v Missouri je ostala in procvita brez hrupa in reklame.

Vsak Slovenec lahko zasluži $1000.00, ki mi pokaže 12 slovenskih kmetov v Floridi, Texas, Wisconsin in Michigan, kateri imajo obstoj vsaj tak, kot povprečno 12 slovenskih kmetov v Missouri, da se žive IZKLJUČNO le od kmetijstva.

Slovenec, ako želiš imeti dom, tukaj si ga lahko napraviš. O tem se prepričaš lahko sam pri rojakih, ki žive že več let tukaj. Mi ne pridelujemo pomaranč, zelene, fig, niti ne krompirja ali kumarc za $200.00 na aker, niti se ne pečamo z mlekom v velikem obsegu. Temveč mi smo zadovoljni s koruzo, pšenico, ovsem, senom, detelje, kuretnino, prešiči, govedo, konji in mulami, pridelamo pa tudi fižol, krompir, vsakovrstne sadja in posamezniki tudi nekaj vina, a živi se lahko dobro in pošteno. Taka je torej naša naselbina, ki ni v bogastvu, pač pa v procvitu in na solidni podlagi. Pridi obiskat Slovence in dobil boš jesti kakor ne bolje v najboljšem hotelu v Ameriki in to vse domače.

Slovenec, ki želiš imeti svoj dom, na katerem je treba trdo delati, tukaj ga dobiš, boljega nikjer širom Amerike, kolikor je meni znano. Jaz nisem agent od danes do jutri, ampak stalen posestnik in znan vsaj 50 milj naokrog.

Pridi v naše kraje in ako nočeš, ne hodi k meni, ker v Ripley in Butler Countijih je precej Slovencev raztresenih. Prepričaj se, kako so bolni po zatrdilu ničvrednih ljudi, in našel boš le polnolične rdeče otroke in ljudi, zdrave kakor kjerkoli drugje.

Dežela rabi pridne ljudi in zato Vas ona vabi in ne jaz. Vsa ravnina je sedaj v kanalizaciji in od mlak je bedasto govorenje od bedastih ljudi, ki ne poznajo dežele.

V desetih letih od sedaj preskrbi lahko južni Missouri vsa žita, prešiče in polovico govedi za 40 miljonov ljudi, da ne omenjam prav nič druge pridelke.

Zemlja se dobi tukaj primeroma poceni v valovitih krajih narejene kmetije in v ravnini pa gozd, ker čiste ravnine nikdo ne prodaja. Jaz ne prodajam nobenemu gozda v ravnini, ampak vse izčistim, da je za orati. Pridi in izberi si kos. Plačila po dogovoru, kakor moreš izplačevati. Imam precej svoje zemlje, ki je nemorem urediti s svojimi financami. Prodam poceni in naredim kmetijo, kjer boš lahko mirno in zadovoljno živel. Pridi in poglej naše polje in pa pridelke, nikdar ti ne bo žal poznati našo deželo.

Ako pa hočeš čez noč postati premožen, potem naši kraji niso zate; če hočeš pa resnično pridobiti svoj dom s trdim delom, potem ga dobiš kakor nikjer drugje.

Zapomni si, dežela te vabi in ne jaz, jaz ne rabim tvojega denarja. Kupi sam in kjer hočeš in pridruži se nem, ker čimveč nas bo, tembolje bomo napredovali.

FRANK GRAM, Naylor, Mo.

Jugoslovanska Katol. Jednota

Inkorporirana dne 24. januarja 1901 v državi Minnesota.

Sedež v ELY, MINNESOTA.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: J. A. GERM, 507 Cherry Way or box 57, Brad dock, Pa.
Podpredsednik: ALOIS BALANT, Box 106, Pearl Ave., Lorain, Ohio.
Glavni tajnik: GEO. L. BROZICH, Ely, Minn.
Blagajnik: JOHN GOUŽE, Box 105, Ely, Minn.
Zaupnik: LOUIS COSTELLO, Box 583, Salida, Colo.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

Dr MARTIN IVEC, 900 N. Chicago St., Joliet, Ill.

NADZORNIKI:

MIKE ZUNICH, 421—7th St., Joliet, Ill.
PETER ŠPEHAR, 422 N. 4th St., Kansas City, Kans.
JOHN AUSEC, 5427 Homer Ave., N. E. Cleveland, O.
JOHN KRŽIŠNIK, Box 133, Burdine, Pa.

POROTNIKI:

FRAN JUSTIN, 1708 E. 28th St., Lorain, O.
JOSEPH PISHLAR, 308—6th St., Rock Springs, Wyo.
G. J. PORENTA, Box 701, Black Diamond, Wash.

POMOŽNI ODBOR:

JOSEPH MERTEL, od društva sv. Cirila in Metoda, štev. 1, Ely, Minn.
LOUIS CHAMPA, od društva sv. Srca Jezusa, štev. 2, Ely, Minn.
JOHN GRAHEK, st., od društva Slovenec, štev. 114, Ely, Minn.

Vsi dopisi, tikajoči se uradnih zadev, kakor tudi denarne pošiljatve, naj se pošiljajo na glavnega tajnika Jednote, vse pritožbe pa na predsednika porotnega odbora.

Na osebna ali neuradna pisma od strani članov se ne bode oziralo.

Društveno glasilo: "GLAS NARODA".

Strokovnjak.

Paul Bourget. — A. Kalan.

I.

Vsi, ki se zanimajo za medicinske študije, poznajo po imenu profesorja Courrioles, pisatelja knjige "Razprava o zdravljenju umobolnih". Ta knjiga ima za Francosko tako veljavo, kako za Nemško knjiga Kraepelinova ali pa Krafft Ebingova, kakor za Rusko Korsakova in za Italijo Morselli-jeva; ta knjiga podaja napopolnejši pregled francoske znanosti o boleznih na umu.

Manj eleganten v svoji obliki nego Gilbert Ballet, manj izviren v svojem razglabljanju kakor Grasset ima Courriole za se to, da je zbral čudovito število slučajev na kliniki. Morda ne preostane nič od teorij, ki jih je zgradil n. pr. o njegovi hipotezi, ki jo on imenuje 'demipsychose'. Toda njegovi opisi so kakor Trousseau jevi, tako živi, tako grafični, ako se poslužim nepreložljivega angleškega izraza, da bodo imeli trajno vrednost. Trajen bo tudi za one, ki so ga bližje poznali, — spomin nanj kakor na prav posebne vrsti moža našega časa.

Telesno je Courriole prav orjak, krepak, in po njegovi rdeči kasti bradi in zlatih očalih bi mislili, da je to kak nemški učenjak ko bi ne bilo čisto romanske njegove oči. Poleti in pozimi je od osmih zjutraj zavit v črn plašč in edina svetla točka na njem je rozeta častne legije. Poleti kakor pozimi se vedno ob isti uri vozi poprej z vozom, sedaj z avtomobilom na kliniko v neko zavetišče v predmestju, kjer je on glavni zdravnik. Od tam se vrača okoli poldne na breg Megisserie, kjer stanuje ravno nasproti pravosodni palači.

Tu je eno izmed središč njegovemu delovanju. Tam so ustanovili nalašč zanj posebno hiralico, ki je med medicinci znana pod imenom Clinique de Palais. Tu sem prihaja ob dveh in odhaja ob petih, včasih tudi ob šestih. Posel njegov je da preiskuje na javni cesti prijete ljudi, ki so storili kako hudodelstvo ali ki jih imajo na sumu, da so umobolni.

Dvakrat na teden predava o boleznih na umu, poslušajo ga toda le v zelo omejenem številu slušatelji medicine in nekateri njegovi tovariši .Ob šestih se vrne domov, kjer sam povečerja, kakor je tudi sam kosil. Hrano ima do najmanjše podrobnosti določeno in trezen je kakor puščavnik. Ob osmih zvečer je zopet pri delu in urejuje zapiske svojih preiskav čez dan do ene ure po polnoči. Njegova delavnica je obložena s strašno čudno in grozno zbirko fotografij: cela vrsta umobolnih — strašljivci, melanholiki, nori, paralitični, domišljavci, alkoholiki in degenerirani.

Ta grozovit muzej, skrbno po katalogu urejen, se razširja tudi v spalnico, v obednico in na hodnik. Courrioles je v resnici srečen le v sredi teh dokazil najbolj žalostnih človeških bolezni. On nima ne ljubezni, ne smisla, ne strasti razen za psihiatrijo. On živi samo zanjo, za to še docela novo vedo, za katero petinpedeset let star neumorno delaje že preko trideset let.

Z bolniki po hišah se ne peča. Kvečjemu ga od časa do časa pokličejo k zdravniškemu posvetovanju v kakem posebno izrednem slučaju. Računi precej drago, da mu je z majhno rento in s plačo, ki jo ima v azilu in v pravosodni palači, mogoče pošteno živeti.

Samo eno leto je predaval na stolici, ki je bila posebej zanj ustanovljena na fakulteti. Prepričal pa se je, da je ta posel nezdružljiv z njegovimi preiskavami, ki jih zasleduje s posebno strastjo, zato je svoja predavanja skrčil samo na dve uri v tednu. Bil je tudi določen kot zdravniški veščak pri sodišču in ta dohodek je zravnaval njegov letni proračun, po katerem je imel kakih dvajset tisoč frankov rednih dohodkov. Poglaviten njegov trošek je avtomobil, ki ga rabi zjuzjutraj in ki mu prihrani mnogo časa. Enako ekonomičen je tudi v svojih besedah, v svojem gibanju in sploh v vsem razkazovanju svojih misli.

Če še pripomnim, da je sploh v svoji znanstveni stroki pravi veščak v najboljšem pomenu besede, tedaj je vsakemu jasno, da vživa med slušatelji neizmerno veljavo. V posebno srečo si ti štejejo, ako smejo redno navzoči biti pri njegovih preiskavah na bolnikih v azilu ali pa prav posebno v pravosodni palači. Izredno je skop za tako dovoljenje in le dva slušatelja smeta navzoča biti v tesni opazovalnici, kamor mu dovajajo one, ki so jih prijeli ponoči ali zjutraj.

Čisto majhna je ona dvorana ob pravosodni palači, pritlična in soseda jetnišnici. Miza in šest stolov je vsa njena oprava. Na steni visi črna tabla, kamor za poskušnjo pišejo nesrečniki, ki mu jih dovajajo in ki čisto več ne znajo najbolj navadnega seštevanja ali ne vedo pravilno zapisati deset črk ene za drugo. Dvoje oken za silo razsvetljujejo dvorano. Vrata se iz te sobe odpirajo na hodnik, kjer se nahajajo celice z opazovalnimi okenci. — Na stropu visi električna svetilka. Rabi se ko se določujejo stopinje reakciji pri punčici. Kladivce je bilo tudi pri rokah, določeno, da vzbuja refleks.

Na čelu listov, kamor so pisali zapisnike, s ostale besede:

— Sodišče, oddelek ob Seni. — Hiralnica — in kazale dvojen vtisek ječe in bolnišnice, ki ga je napravljal na obiskovalca ta žalostni kot.

In tukaj se je Courrioles radoval brezštevilno ur dušne opojnosti. Treba ga je bilo le videti pri tej tabli, ko je spraševal svoje kliente, da si razumel, na kako stopinjo duševne vzvišenosti privede človeka ljubezen do vede. Ves njegov obraz sicer poln gub je bil napet vsled pozornosti. — Ogenj se mu je bliskal v njegovih svetlih zenicah. Vročica za nova odkritja je dvigala tudi telo, kar se je opazilo na njegovem krčevitem zvijanju pod obleko.

Ta zamaknjeni učenjak se ti je zdel kakor lovec ali bolje detektiv, ki je bil zanj človek, ki je sedel pred njim, moški ali ženska, samo poskušnja, vzeta iz narave, katero je bilo treba opredeliti.

Ta človek je bil prijet, ker je kradel, ker je strelal, ker je hotel skočiti v Seno, ker je vznemirljal ljudi na cesti ali pa so se njegove posebne muhe zdele tako čudne, da so ga reditelji pritirali na opazovališče.

Kaj je ta človek? Ali je navaden hudodelnik ali je bolnik? — In če je bolnik, kakšno bolezen ima? Odgovornost je bila strašna pri tem izpraševanju. Par vrstic je začrtal Courrioles in to bitje gre v umobolnico ali pa na svobodo. Ako se je odločil za prvi slučaj, bilo se je bati manj hudih posledic, kajti v bolnici ga bodo zopet preiskavali in morda premenili diagnozo slovečega psihiatra. Drug slučaj pa, da odpusti človeka na svobodo, je z večjim strahom begal zdravniku glavo. Kakšna odgovornost za vest! Kaj če je umoboln pred njim, čegar bolezni on ne spozna, ta bo lahko jutri ali pojutranjem ali čez osem dni koga umoril ali kaj zažgal! Ta socialna dolžnost se je pri našem učenjaku družila z napetim veseljem, ki mu ga je nudila strokovnjaška radovednost. — Kajti konečno je zanj ta človek predvsem slučaj. In njegov globok glas je proti volji kazal vnetost zanimanja. Ta glas je nekako zadel v živo bolnika. Le par vprašaj in zdravnik je spoznal, kaj da bolnik misli in čuti. Hipoma se obrne k azistentu na svoji desni. Tretjega nikdar ne pusti k seji.

— Sedaj treba določiti bolezen.

— No, Portehaut, kaj je vaša diagnoza?

Slušatelj prestrašen zajecljа:

— To je eden izmed Pe-Ge- (začetna zloga, ki med zdravniki pomenja Paralitique General, splošna paraliza.)

— In vi, Croulebois?

— Paranoik, — odgovori ta z bolj zavednim glasom.

— Ne eno, ne drugo, — popravi Courrioles in v par besedah označi in določi bolezen.

Bolnik pred njim pa se včasih smeje, včasih pa huduje, vselej pa je navzoč celo top, ko se razkraja njegova osebnost. V takih nepričakovanih prizorih, v katerih odloča na kratko ob usodi človekovi, je zdravnik neprekosljiv. Noben romanopisec se mu ne more primerjati glede čudovite iznadjlivosti in noben policist glede podrobnega sklepanja na podlagi najnavadnejših podatkov Vsaka njegova beseda kaže, da je predmet obvladal, da je gotov kakor videc, ki z neko živo gotovostjo označi odločilno potezo.

Služabnik, ki stoji za bolnikom ali služabnica, če je bolnica, si ne more zapomniti izgovorjene besede, ki je sicer tehnično tako jasna. In ta slovesen pouk, ki se izgubi kakor toliko drugih, se konča s tem, da profesor zapiše s stilografom, ki ga nosi vedno seboj, deset do dvanajst vrstic v službeni zapisnik. In za bolnika je kocka padla, da ga zapro ali izpuste. Služabnik ali služabnica ga odvedeta, zdravnik pa mirno reče:

— Naj pride drugi!

Mirno? Ne! Njegova gorečnost je preživa. Ta drugi bo morda umobolnik posebne nove vrste, poseben nov slučaj, ob kateri bi se radi obliznili vsi zbiratelji takega znanstvenega gradiva. Ali ni tudi Courrioles sam tak nabiratelj? Vsaj tudi njegove oči gledajo vselej zvedano in nestrpno, ko se odpro vrata in njegov čuvaj privede v sobo nov slučaj.

II.

Pričetkom zadnje zime je naš nenasitljivi učenjak doživel največjo radost svojega zdravniškega življenja. Pozvan je bil kot veščak, da preiskuje obsojenca, čegar ime je pred nekaj leti vzbudilo mnogo pozornosti.

Malokdo se danes še spomni Viljema Robier-a, ki je v Grenoblu umoril nekega urarja; za tega morilca so sodniki našli, sedaj se še ne ve zakaj, več olajšujočih razlogov; obsojen je bil samo na deset let prisilnega dela, pa je takoj po svoji obsodbi znorel. — Bival je v azilu, od tam pa je ozdravljen nastopil pot v ječo. Od takrat pa je vedno dopisoval zdravnikom, sodnikom, ministrom predsedniku države ter jim pošiljal prošnjo za prošnjo. Zatrjeval je, da je storil svoje dejanje, ki je bil zanj obsojen, v hipu, ko se mu je zmešalo, kar je začel uvaževati šele po svoji obsodbi. Slučajno je prišlo eno teh pisem v roke ministru, ki je kot dijak bival v bolnici ter se je v svoji mladosti zelo zanimal za psihiatrične študije. Tega politika je presenetil iskren ton, v katerem je bila spisana prošnja. Zdelo se mu je, da vidi nekaj skoraj verjetnih potez v dokazilih, katere je priložil prositelj. Zato je govoril o tem s pravosodnim ministrom, ki je imel enak vtisek. — Konec je bil, da se je preiskava o tem izročila Courriolesu.

— Prečital sem vsa dokazila, — dejal je Portehautu. — Zelo me zanima videti tega človeka. Podrobnosti, ki jih podaja o dušnem stanju pred zločinom, so zelo točne. Samo nor človek jih more iznajti. Pa Robier je bil mizar, preden je umoril urarja; on se ni nikoli pečal z medicinskim študijem. Kakor bi torej mogel sestaviti tako točno, na videz tako resnično pripovedko? Vendar neka točka vzbuja mojo radovednost.

— Da se je tako pozno spomnil na svoje ugovore, — menil je Portehaut, ko je zdravnik obmolknil.

— Ne, — reče Courrioles, — ker je vedno mogoče, da napadeni ne opazi prvega napada umobolja, ako je ta le trenoten. Samo preveč lepo se vežejo simptomni pojavi, kakor jih našteva Robier. To diši, jaz to povdarim, po premišljeni in nameravani sestavi. Spominjam se, da mi je rekel neki raziskovalec starin, katerega sem zdravil: Kar loči ponarejene stvari od pravih, je skoro vselej to, da so ponarejene stvari popolnejše. No, bomo kmalu videli.

Spregovoril je to usodno besedo — devizo vseh preiskovalcev, — ter se je vsedel k svoji mizi v, mali dvorani bolnišnice ter listal po zvezkih, kjer so bili zaznamovani bolniki od tega dne.

— Ali je kaj posebno nujnega? — je vprašal.

Portehaut mu reče:

— Mislim da nič posebnega, gospod.

— Pričnimo torej z Robier-om, — nadaljuje profesor. — Habert, pripeljite ga!

Čuvaj Haber je bil dosluženi vojak, atlet rdečega, dobrodušnega obraza, in ostal še vedno dobre volje tudi pri tem svojem malovabljivem poslu. Po vojaški kakor je bil vajen iz vojašnice, udaril je s svojo roko ob čelo v pozdrav, ki ga je redno profesor spremil s tehničkim izrazom obrnjen k azistentu, rekoč: — Stereotip vojaškega pozdrava!

Kmalu se vrne in privede seboj bolj mladega človeka, kakih petindvajset let, oblečenega v sivo jetniško obleko. Doktor mu da znamenje, da se vsede na stol, pripravljen zanj na nasprotni strani mize. Jetnik se vsede tako mirno in dostojno, kakor je vstopil. Pogledal je profesorja, ki je tudi živo gledal vanj

Dasi je bil Viljem Robier precej prijazen mladec finih potez, vendar je bil popolno brez vsakega značilnega izraza, zato je bil njegov obraz nevabljiv. Mišice na njegovem obrazu so bile docela mrtve. Skrajno živahna temna zenica vedno na tem, da vztrepeče v tej črni maski, se je zdela kakor da bi bila vrezana v kako mrtvo snov, v les, vosek ali kamen, in je kazala človeka, ki je na preži. To je kakor preganjana zver, ki vso pozornost obrača na to, da ne izgubi nobene prilike uiti ali napasti.

Ko je mladi človek govoril, gibala so se mu usta kakor po sekiricah in ustnice so se premikale same od sebe, kakor da bi ta del obraza vodil popolno neodvisen mehanizem. Besede so mu prihajale iz ust precej hitro, bolj skozi zobe brez povdarka, z nekakim avtomatičnim poročanjem, ki ni kazalo najmanjše razburjenosti.

To popolno mrtvičnost je ohranil ves čas med izpraševanjem, ki se je pričelo z navadnimi vprašanji.

— Vi se pišete Robier?

— Da, gospod doktor.

— Vi ste bili obsojeni, ker ste umorili urarja Jacquina v Grenoblu in nato ste bili zaprti kakor umobolni?

— Da, gospod doktor.

— In vi trdite, da ste bili umobolni že v trenotku, ko ste izvršili zločin ter da se z ozirom na vaš dušni položaj niste mogli zagovarjati med sodno obravnavo?

— Da, gospod doktor!

— Ali nam morete povedati, kaj ste takrat mislili?

— Da, gospod doktor. Predvsem pa mi je treba povedati, da je bila moja mati vedno skrajno nervozna. To je vzrok, da sem tudi jaz tak postal. Moj oče je kmalu umrl. Jaz sem imel posteljo v njeni sobi. Neko jutro okoli šestih zbudil me je silen krik. Jaz jo vidim — bilo je spomladi, — kako se je vila in stokala, oči odprte in zroče v strop, desna roka ji je ležala na prsih, z levo pa je krčevito mahala naokrog. Skušal sem govoriti ž njo, da bi jo vzbudil, pa me ni slišala. Konečno je kar obstala in le globoko dihala. In ko je odprla oči, me ni spoznala.

— Ali je bil to histeričen napad ali božjasten? — je vprašal zdravnik.

— Tega ne vem, — odgovori Robier, kakor da bi ne imel smisla, da bi razumel znanstveni izraz, ki ga je rabil Courrioles, da bi označil ta ponočni pojav, ki ga je ta na videz neveščak tako točno opisal.

— Ta živčni napad pri materi me je tako prestrašil, da sem tudi jaz zbolel. Nedavno na to je mati umrla, pa ne vsled tega, ampak vsled jetike. Od tedaj sem bil jaz silno občutljiv in nervozen. Šest mesecev pred onim dogodkom v Grenoblu sem postal zelo otožen, pa brez vzroka. Bil sem pri dobrem mojstru in lahko sem izhajal. A vedno me glava bolela; — skoro nič nisem jedel in nič spal.

Polagoma je to prešlo. Teden pred onim dogodkom čutil sem se izredno zdravega. Rekel sem ene mu izmed tovarišev, da je Grenoble kakor nalašč za me. Nato pa sem bil nekega dne tako razburjen, da nisem mogel več samega sebe obvladati. Nisem več mogel obstati na enem mestu. Begale so mi misli proti moji volji s tako naglico, da sem se sam sebi čudil. Mikale so me nepremagljivo take stvari, za katere sem bil dotlej popolnoma brezbrižen, na pr. kozarček žganja. Pa veselja pri tem nisem imel, samo sililo me je nekaj, čemur se nisem mogel ustavljati.

Tako je bilo tudi z ženskami. Imel sem znanko, ki mi je bila dobra prijateljica. Začutil sem zanjo neko strastvenost, ki je še danes ne razumem. In zaradi nje sem izvršil oni zločin. Rad bi ji bil podaril uro z verižico, ki jo je poželela nekega dne, ko je šla mimo Jacquinove prodajalne. — Jacquin pa mi ni hotel ure dati na kredit. Pogledal sem ga, zarudel in udaril, ne da bi se tega zavedel. Od tega trenotka pa do tedaj, ko sem prišel iz umobolnice, je v moji duši vse kakor neke sanje. Kakor sanjajoč sem gledal, kako so me prejeli, zaprli in obsodili. Vse to so bile zame le sanje. Azil to pa je bila zame popolna noč.

Neko jutro pa se zbudim in bil sem tako jasen kakor danes. — Zdravnik mi je povedal, da sem v ječi znorel in njemu je bilo potreba, da je meni povedal mojo lastno zgodovino. Sedaj se dobro zavem, da se je napad že preje začel. Zato pa zahtevam, da se sodna obravnava proti meni obnovi.

— Kako si pa razlagate, — ga vpraša profesor, — ako se je vse tako zgodilo, da ste vi pograbili blagajno urarjevo ter jo odnesli z vsem kar je hranila biserov in denarja, in sicer kakor je sklepati po dokazih, najdenih pri Jacquinu, okoli šestdeset do sedemtisoč frankov?

(Pride še).

Za smeh in kratek čas.

Nikdar v zadregi.

— Kdo je pa ta grda ženska, ki je šla ravnokar mimo?

— To je vendar moja žena!

— Res? Več kaj, loči se od nje.

Dober odgovor.

— Pomisli, jaz nisem bila še nikdar bolna.

— Zato pa tudi nikdar boljša nisi.

Premisliti se mora.

"Kaj, vi se mislite oženiti sedaj, ko sta že vendar oba v visoki starosti?"

"Zakaj pa vendar ne? Kaj ne veste, da mora človek popreje vendar dobro premisliti in spoznati značaj in srce osebe, s katero se misli združiti za vse življenje?"

Popolnoma brez skrbi.

Sosedje prihrume v gostilno, kjer ga je ongavi Marko imel že za silo pod kapo, pa zavpijejo nad njim:

"Marko, za božjo voljo, ali ne veš, da je v tvoji hiši požar?"

Ta pa se smehljaje odreže:

"Šeme neumne! Sem čisto brez skrbi; saj imam ključ pri sebi v žepu."

V zakonu.

— Zakaj si pa spodil iz službe služabnika Jeana? — Saj je vendar dobro opravljal svoja dela?

— Dokler časa je opravljal samo svoja, sem bil zadovoljen ž njim, zdaj, ko je pa začel še moja opravljati, sem mu odpovedal službo.

Samogovor.

— Če se bo res pivo podražilo in če nam ne bodo zvišali plače, bo pa res treba od žeje umreti.

CENIK KNJIG

katere ima v zalogi

SLOVENIC PUBLISHING CO.

82 CORTLANDT ST NEW YORK, N. Y.

MOLITVENIKI:

Rajski glasovi, elegantni vez s zapono	—.70
Skrbi za dušo, v usnje vezano	$1.20
Marija Varhinja, v usnje vez.	$1.20
Sveta Ura, v usnje vezano	$1.20
Rajski Glasovi, v platno vez.	—.45

POUČNE KNJIGE:

Abecednik nemški	—.25
Ahnov nemško-angleški tolmač, vezan	—.50
Berilo prvo, vezano	—.30
Berilo drugo, vezano	—.40
Cerkvena zgodovina	—.70
Domači zdravnik	—.50
Hitri računar	—.40
Pesmarica, nagrobnice	$1.00
Poljedelstvo	—.50
Popolni nauk o čebelarstvu, vezan	$1.00
Postrežba bolnikom	—.20
Sadjereja v pogovorih	—.25
Slovensko-angleški in angl.-slov. slovar	$1.50
Slov.-angl in angl.-slov. slovar	—.50
Slovenska Slovnica, vez.	$1.20
Trtna uš in trtoreja	—.40
Umna živinoreja	—.50
Umni kmetovalec	—.50
Veliki slovensko-angleški tolmač	$2.00
Voščilni listi	—.25
Zgodba sv. pisma	—.60
Žirovnik, narodne pesmi, 3. zvezek, vez., po	—.50

ZABAVNE IN RAZNE DRUGE KNJIGE:

Božični darovi	—.15
Ciganova osveta	—.25
Don Kižot	—.20
Erazem Predjamski	—.20
Fabiola	—.35
Gočevski katekizem	—.25
Hedvika	—.25
Hildegarda	—.25
Hirlanda	—.25
Hubad, pripovedke, 1. in 2. zvezek po	—.20
Ilustrovani vodnik po Gorenjskem	—.20
Izanami, mala Japonka	—.20
Izdajalec domovine	—.20
Jaromil	—.20
Jeruzalemski romar	—.45
Knez črni Jurij	—.25
Krvna osveta	—.20
Leban, 100 beril	—.20
Malomestne tradicije	—.25
Mesija, 1. in 2. zvezek	—.80
Mlinarjev Janez	—.45
Mrtvi gostač	—.25
Na jutrovem	—.30
Na različnih potih	—.20
Nedolžnost preganjana in poveličana	—.20
O jetiki	—.15
Odvetniška tarifa	—.30
Pavliha	—.25
Pod Turškim Jarmom	—.25
Pregovori, prilike, reki	—.25
Revolucija na Portugalskem	—.20
Srečolovec	—.20
Strelec	—.20
Sv. Genovefa	—.25
Sv. Notburga	—.20
Titanik	—.30
Trojka, povest	—.50
Turki pred Dunajem	—.35
Vojna na Balkanu, 13. zvez.	$1.85
Zgodovina c. in k. pešpolka št. 17 s slikami	—.50
Zgodba o povišanju	—.30
Zgodovina slov. naroda 5. zvezek	—.40
Zlate jagode, vez.	—.30
Življenja trnjeva pot	—.50
Življenje na avstr. dvoru ali Smrt cesarjeviča Rudolfa (Tragedija v Meyerlingu)	—.75

SPILMANOVE POVESTI:

1. zv. Ljubite svoje sovražnike	—.20
2. zv. Maron, krščanski deček	—.25
4. zv. Praški judek	—.20
6. zv. Arumugan, sin indijskega kneza	—.25
11. zv. Rdeča in bela vrtnica	—.30
12. zv. Prisega huronskega glavarja	—.30
15. zv. Angelj sužnjev	—.30

RAZGLEDNICE:

Newyorške s cvetlicami, humoristične, božične, novoletne in velikonočne, komad po	—.03
ducat po	—.25
Z slikami mesta New Yorka po	—.25
Album mesta New Yorka s krasnimi slikami, mali	—.35

ZEMLJEVIDI:

Združenih držav mali	—.10
veliki	—.25
Balkanskih držav	—.15
Evrope, vezan	—.50
Vojn astenska mapa	$1.50
Zemljevidi: New York, Colorado, Illinois, Kansas, Montana, Ohio, Pennsylvania, Minnesota, Wisconsin, Wyoming in West Virginia in vseh drugih držav po	—.25
Avstro-Ogrske mali	—.10
veliki vezan	—.50
Celi svet	—.25
Velika stenska mapa U. S. na drugi strani pa celi svet	$1.50

OPOMBA: Naročilom je priložiti denarno vrednost, bodisi v gotovini, poštni nakaznici, ali poštnih znamkah. Poštnina je pri vseh zgoraj navedenih vračunana.

Socialni boji slovenskih kmetov.

(Dalje.)

VIII.

Če niso kmetje več verovali obljubam in poveljem svojih zemljiških gospodov, so pa verovali svojemu cesarju. Vanj so stavili ves svoj naivni up, zakaj cesar Maks je bil med našim narodom jako popularen mož. Za to svoje zaupanje in vdanost so imeli kmetje vzrokov več kot dovolj. Toda kmetje niso poznali diplomacije, ki dosega svoje cilje največ z zvijačo in lažjo. In diplomacija izrablja tudi vladarja in njegove besede. Zgodovina mnogo priča o tem; še več pa zakriva. Že l. 1381. je n. pr. angleški kralj nalagal kmete svoje dežele. Priborili so si zmago in izsilili od vladarja listine, ki so jim jamčile svobodo. Komaj pa so se kmetje razšli, je kralj preklical, kar je poprej podpisal; na ostuden način je prelomil svojo kraljevsko besedo in se strašno maščeval nad voditelji upora.

Dobrosrčni slovenski kmetje niso poznali zgodovine in tudi diplomacije gospode ne. Cesar Maks je bil dober in razumen mož. Prijazno je sprejel deputacijo slovenskih kmetov, ki je prosila za "stare pravice". Potrpežljivo je poslušal njihove pritožbe ter jim dejal: Lepo domov se vrnite, povejte svojim, naj odložé orožje in se razidejo. — On bo že ukazal gosposki, naj ljudstvu ne nalagajo novih bremen. Ostane naj, kakor je bilo.

Sloveči zgodovinar nemških kmetskih uporov, Zimmermann, poroča, da so se kmetje dali zapeljati; razšli so se v dobrem mnenju, da se njihov položaj izboljša. Toda le prekmalu so morali spoznati, da so bili prelahkoverni. Že v aprilu 1515 je butnil krvav in strahovit upor na dan. Dolge tri mesece je trajala borba užaljenega človeštva. S silo je poizkušal sužnj osvoboditi se. Kmetje so oblegali gradove kar po vrsti. V gradove se je zaprla neusmiljena gospoda. Nekateri pravijo, da je bilo po Slovenskem tisti čas 80 tisoč, drugi zopet, da je bilo 40 tisoč ljudi v buni. Natančnega števila se ne da dognati. Padli so gradovi: Turn, Raka, Makronog, Polhov gradec, Čušperk, Mehovo itd. pred naskakujočimi uporniki. In sedaj niso prizanašali; tudi samostanom ne, ki jih je stavil kmet tisti čas v eno vrsto z gradovi. Vendar tako krvoločni kmetje niso bili, kakor jih opisuje večina zgodovinarjev. (Valvazor na priliko se jako ostro izraža o uporniih kmetih. Pozabiti pa se ne sme, da je bil Valvazor sin plemenitaš in da se je štel med gospodujočo gospodo, četudi je nazadnje umrl obubožan.)

Največ plemstva je padlo v boju; cilj kmeta je bil le pokončati grad, izvor njih gorja.

Ropali in kradli pa kmetje niso; kvečjemu so pokončali in razbili, kar so dobili. Da pri tako obsežnem uporu v tistem času ni šlo brez prelivanja krvi, je umevno. To pa nikakor ne opravičuje podtikati kmetom krvoločnosti. Klasičen je slučaj Mehovske graščine. Po osvojitvi gradu, kjer so se zbrani plemenitniki vrlo dobro branili in kjer jih je tudi nekaj padlo — kmetom se šteje v zlo, da so pometali trupla plemenitnikov čez grajski zid — so prisilili zmagovalni podložniki mater grajskega gospoda in njeni dve hčeri, da so se nemudoma preoblekle v kmetiško obleko, in jih odvedli na polje: naj same poskusijo, kako težko je delo podložnika.

Na Koroškem so se gibali uporniki v Labodski dolini. Podložniki šentpavelskega opata so se smatrali za nekake voditelje ostalih. 3000 kmetov je pristopilo k kmetski zvezi. Izvolili so si dva poveljnika, dva podpoveljnika in dva govornika. V Rojak, blizu Št. Andraža, je bilo središče upora. Kmetje so si hitro osvojili trdni Stari dvor in razširili svojo oblast do Žilske doline. Plemstvo in duhovniki so vabili kmete s posebnimi razglasi k izstopu iz kmetske zveze. Rekli so jim, naj se vrnejo domov in pritožijo pri cesarskih komisarjih.

Medtem pa se je plemstvo na petih zborovanjih posvetovalo, kako udušiti vstajo.

Gosposka armada, ki je štela 1583 mož, je končno zmagala kmete pri Starem dvoru.

Kranjski in štajerski kmetje so se nameravali združiti. Tega se je gospoda bala najbolj. Koroški plemenitniki so poslali 100 konjikov in 400 pešcev na pomoč, da se pri Celju nameravana združitev prepreči. V Kranj pa so poslali 400 jezdecev, ki so imeli nalogo zadržati gorenjske kmete.

Medtem je poslal cesar med podložnike svoje komisarje; kmetje so dovolili premirje, toda pogajanja so se takoj razbila, ker ni gospoda s premirjem hotela doseči nič drugega, nego si pridobiti časa, da se zbere njihova cesarska vojska. Iz tega vzroka niso hoteli kmetom dati nikakih garancij, da se izvedejo reforme. Prišlo je do bitke. Pri Brežicah je napadel deželni glavar Štajerske, Žiga pl. Dietrichstein, zbrano kmetsko vojsko. Cesarski vojski je tedaj načeloval Jurij Herberstein. Za tedanji čas je bila glavarjeva armada že velika. Štela je 850 jezdecev, osem zastav pešcev in nekoliko topov. Kmetje so se obupno hrabro bili. Njihove vrste so se naglo zmanjševale, zakaj zelo mnogo jih je padlo. Manjkalo jim je: vojnega znanja, potrebe discipline in orožja. Bili so oboroženi ponajveč le z neroduimi kosami, malimi meči in pa s sekirami. Kar je bila kmetov ujetih, so jih usmrtili. 176 kmetov so obsodili v Gradcu na smrt, 15 poveljnikov so obesili, nasadili na kole in na četvero raztrgali. Zmagovalci se sedaj niso več zmenili za to, kako uvesti reforme in kakšne reforme, temveč so le požigali kmetske domove. Ujete upornike so obešali najrajši na drevesa poleg kmetskih domov. Ko so se približale še cesarske čete, so se razkropili kmetje, kar jih je še ostalo skupaj. Tudi gorenjski kmetje so se razšli in njihovi voditelji so ubežali na beneška tla.

Kmetje niso sedaj več verjeli cesarskim poslancem (takozvanim "Umreiter"-jem), ki so prišli med nje, marveč so ostali mlačni in pasivni. Pa tudi plemstvo je bilo nezadovoljno nad cesarskimi poslanci in je sililo na to, da se kmete razoroži.

Premagani in pobiti so bili kmetje. Toda misel na nov upor ni zamrla. Živela je dalje, od generacije do generacije, dokler ni prišel še bolj krvav in upa poln dan. Zakaj na maščevanje jih je nepresstano spominjal "uporni davek" letnih 8 vinarjev od glave, ki ga je naložila gosposka podložnikom za kazen.

Tolikšen znesek namreč so vplačevali kmetje v uporniško blagajno, da si zbero potrebni vojni fond.

IX.

Dolgo so mirovali kmetje. Poraz, ki jih je dohitel leta 1515., jih je zadel tako občutno, da je trebalo desetletja, predno so zopet začeli misliti na odpor. Medtem se je dokončala v slovenskih deželah tudi verska in cerkvena reformacija. Nastop katoliške protireformacije je zatrl uporност luteranstvu vdanega plemstva; kmetom pa je ostal up na boljše bodočnost, zakaj bili so samosvoji. Zato je kljub groznemu in silovitemu porazu iz leta 1515. v kmetskih glavah še vedno tlela misel na končni zmagovalni upor. Kar so začeli očetje, so nadaljevali sinovi. Bolj premišljeno in zavedno. Sinovi upornikov iz leta 1515. niso več šli v boj samo iz splošnega nagiba, vreči raz sebe suženjstvo in odvisnost, brez vsakih višjih in jasnejših družabnih ciljev, ne, oni so sedaj — četudi še ne čisto jasno — vedeli, kaj hočejo. In to je najlepša poteza slovensko-hrvatskega upora iz l. 1573.

Tisti čas je živel na Hrvatskem graščak Tahy, krut in brezobziren človek. Ugrabljal je kmetom žene in hčere, in nihče mu ni smel ugovarjati, nihče ga motiti v njegovih krutostih. Silil je svoje podložnike, da so mu za drag denar odkupovali stara in nerabna kljuseta; živino in pse so mu morali rediti podložniki zastonj in odkupovati so mu morali tudi vino. Če je poginil gospodarjev pes, ki ga je moral kmet imeti zastonj na reji, je moral kmet za kazen vzeti vola. Po osem let ni izplačal nikake dnine.

Tako pa niso živeli le Tahyjevi podložniki. Povsod se jim je slabo godilo. Tu boljše, tam slabše, kakršen je bil pač zemljiški gospod. Zakaj postava ni bila za kmeta; proti njemu je bila. Z vso gotovostjo se lahko reče: Teptano in zaničevano je bilo delavno življenje kmeta. S polno pravico se je torej pritožil hrvatski škof v tedanji dobi svojemu cesarju, ko je rekel: "Pri nas živina v hlevu živi bolje, kakor pa kmet!"

Kakor vedno, tako so se tudi sedaj kmetje obračali na cesarja. Brez uspeha. Preostajala je na konecu konca samopomočna misel. Že spomladi leta 1572. so se začeli hrvatski kmetje okoli Suseda, Stupice, Vrdovca, Stupnika, Cesargrada itd. skrivaj shajati in se posvetovati o uporu. Zedinili so se na sledeči program: Osvoboditev kmetov, odprava daca, naklad in drugih davkov, ki so se oznanjevali kmetom s prižnic, katere so — po njihovem mnenju — le za besedo božjo.

Iz tega središča se je začela širiti uporna agitacija. Tu je bilo vodstvo, ki naj pripravlja pot k vstaji. Vsakdo, ki je bil zadovoljen z določenim programom, je prisegel, da bo pospeševal upor po svojih močeh. Uporniško znamenje je postal bršlin in zimzelen, soseske pa so dobile petelinova peresa, kar je pomenjalo da se vabijo k pristopu v kmetsko zvezo. Dasi so imeli uporniki tudi denar, vendar niso kupovali pristašev, kakor to delajo danes politiške stranke. Na čelu vsemu temu obsežnemu gibanju so stali trije možje: Matija Gubec, Andrej Pasanac in Gušetić. Za vrhovnega vojaškega poveljnika je bil določen Ilija Gregorič, rodom Belokranjec. Prvi trije so bili voditelji gibanja in so kot taki imeli tudi sodno oblast nad svojimi pristaši, ki jih je bilo vedno več.

Ko so dosegli voditelji ta uspeh, so šli v svojih načrtih dalje. Razširili so svoj program. Pred očmi jim je plaval nekak megleni načrt državnega socializma. Nejasen in negotov je bil še ta cilj. In tudi jako priprost ter enostaven.

Najpoprej so se hoteli osvoboditi. S tem so hoteli reči: Sprava je nemogoča, boj naj odloči. Ko se osvobode, ustvarijo iz slovensko-hrvatskih pokrajin samostojno državo pod vlado cesarja samega. Na to, da bi se odstavilo cesarja, ni nihče mislil. Samostojno državo pa so hoteli imeti iz sledečih vzrokov: 1. da bi sami pobirali davke; 2. da bi se v slučaju sile (turških napadov) sami branili; 3. da bi se sami upravljali.

Ti trije razlogi nam sami že razlože, zakaj so si izbrali tak program. Cesarju so zaupali, zato hočejo, da jim vlada še dalje. Davke bi sami pobirali zaradi tega, ker so bili prepričani, da vseh davkov ni naložil cesar in da torej plemstvo, ki jih pobira, tudi vsega ne odrajtuje pošteno na pristojno mesto. V slučaju sile bi se sami branili in se v ta namen primerno organizovali. Ob turških napadih se gospoda ni brigala za kmete, temveč le za sebe. Sedaj pa so kmetje sklenili, da se bodo sami branili tuje sile in se seveda v ta namen tudi primerno pripravili. Končno so se hoteli tudi sami upravljati: to se pravi, da ne bodo več pokorni posameznim plemenitašem in zemljiškim gospodom. Spore med seboj hočejo sami reševati. Skratka: Zemljiška gospoda, ki nič ne dela, slabo gospodari in prizadeva krivico, naj se odpravi. Ostane naj pa cesar in kmet, to je ljudstvo, ki dela, trpi in se trudi. Cesarjev namestnik v tej novi državi, odnosno predstavnik ljudstva naj bo Matija Gubec. On naj bi bil cesar te slovanske kmetske države.

Iz tega sledi, da so kmetje verovali, da mora biti nad njimi in njihovim cesarjem še drug cesar — od Boga postavljeni.

To so nekaki splošni obrisi države, kakor so si jo zasanjali slovensko-hrvatski kmetje. V posameznosti te državé se spuščati ne moremo. Najbrže se tudi kmetje sami niso. Preradikalen je bil ta družabno-reformni program, da bi bilo to mogoče. Eno pa je jasno: kmetje so se že zavedali, kje tiči vzrok njihove bede in njihovega popolnega brezpravja. To je bila odvisnost od zemljiške gospode. To so čutili. Zakaj vedeli so, da je ta gospoda izvečine tujska, ki si je osvojila vlado nad njimi. Kmetje so nastopali kot povsem samostojen narod, ne le kot družabni sloj. To je bilo tudi pravilno, kajti slovenski in hrvatski narod je obstajal — lahko se reče — le iz podložnega kmetstva, zakaj tudi domači plemenitaši so se, izvzemši redke izjeme, potujčili.

Najznamenitejši med uporniki je bil brezdvoma Ilija Gregorič, doma iz Ribnika pri Metliki. Tahy, njegov zemljiški gospod, mu je kratkomalo vzel vse njegovo premoženje, vredno 200 cekinov. Ker je bil v mladih letih vojak, ki se je udeleževal turških bojev, je imel tudi vojaške zmožnosti, ki so sedaj dobro služile upornikom. On je bil, ki je napravil bojni načrt.

Po tem načrtu bi se kmetska vojska razdelila v več oddelkov. S Hrvatskega je nameraval preko Kranjskega prodreti na Štajersko. Obenem pa si je nameraval zagotoviti odprto pot do morja. Pa tudi nevarnosti turškega razbojništva ni pozabil. Zato je določil, da ostane del upornikov doma, da varuje za vsak slučaj mejo. Težka je bila njegova naloga, ker je moral povsod, kamor je prišel, kmete šele zbirati, urejevati in navduševati.

Gosposka se je seveda gibanja prestrašila. O Iliji Gregoriču so govorili, da je čarovnik in da spravlja kmete s čarovniškimi sredstvi v buno. Ko so ga pozneje na Dunaju sodili, so mu stavili dunajski sodniki tudi vprašanje: Kakšna je bila tista pijača, ki jo je ponujal ljudem, da je vsakdo, ki jo je okusil, dobil veselje do upora, četudi poprej še ni bil upornik?

Tudi sedaj je gospoda, ko je pretil silen plamen, izpoznala, da se s podložniki prekruto ravna. Štajerski stanovi so še n. pr. močno pritoževali nad nekrščanskim in sirovim ravnanjem nekaterih graščakov s kmeti, ki so vsled tega vedno pripravljeni vzdigniti nepokorno roko. Tudi med hrvatskim plemstvom jih je bilo nekaj, ki so naravnost in odkrito obsojali krivice, storjene kmetom. Pa vse to ni nič koristilo. Pravica se le ni dala. Družba je temeljila na socialni krivici, na gmotni in osebni odvisnosti kmetske mase, in zato prizadevanja posameznih milosrčnežev niso dosegla smotra.

Kmetje pa se tudi niso dali z ničemer več motiti. Zanašali so se izključno nase in na svojo moč.

Po skoraj enoletnih pripravah so se 29. prosinca 1573 prvi vzdignili hrvatski kmetje. Bili pa so slabo oboroženi: s cepci, krampi, kosami, nekateri tudi s puškami in dvocevkami. Tudi so imeli nekaj malih topov na kolesih s seboj. Razdeljeni so bili na šest oddelkov, od katerih je imel vsak po dva poveljnika.

Napotili so se proti Štajerski.

Nadvojvoda Karol je poslal svojega odposlanca h kmetom, da posreduje. Brez uspeha. Zato tudi gospoda ni držala rok križem. Pripravljala se je, da uduši upor s silo, ker drugače ni šlo. Gosposka v Ljubljani je ukazala deželni vojski, naj se pripravi nemudoma za boj. Graščaki brežiške okolice so dobili povelje, da na deželne stroške opazujejo gibanje upornikov. Posebna njihova naloga je bila, da poizvedo za imena kmetskih poveljnikov. Zaprli so tudi pota na Dolenjsko in Hrvatsko in prepovedali za čas nemirov tam kupčevati in trgovati.

Tudi štajerska deželna bramba se je zbrala. Vsak peti in deseti izurjeni mož je bil poklican pod zastavo. Koroško plemstvo pa je opazovalo kmetsko gibanje na Gorenjskem.

Tudi hrvatsko plemstvo se je pripravilo za boj. Na čelu so bili: Ban, zagrebški škof Jurij Draškovič, poveljnik hrvatske granice Herbart Turjaški, grof Zrinjski in drugi.

Ker je bila gospoda v denarnih zadregah, je posodil Štajercem solnograški nadškof Janez Jakob 25,000 goldinarjev na pol leta in deželni stanovi Gornje in Dolenje Avstrije 20.000 goldinarjev na tri mesece.

Kmetje so si medtem že osvojili Krško mesto. Tu jih je premagal Jošt Thurn po srditem boju. Thurnovi Uskoki so nato izropali mesto dodobra, pomorili vse, kar jim je prišlo pod nož; tudi ženskam in otrokom niso prizanašali. Nekaj ujetih kmetov so odvedli v Ljubljano, kjer so jim odsekali roke in porezali ušesa — "drugim v strah". Thurn se je pozneje opravičeval nad izvršenimi grozodejstvi, češ, drugače v takih izrednih razmerah ne gre.

Ilijo Gregoriča in njegov oddelek so 7. svečana pri Kozjem na Štajerskem obkolile čete Alipiča, Zrinjskega in banove vdove. Naslednji dan — 8. svečana 1573 — se je imela odločiti usoda vrhovnega poveljnika kmetske vojske. On in vsi kmetje so vedeli, da gre za življenje. Ilija je svojo vojsko navduševal in hrabril, zakaj vedel je, da pota nazaj ni. Boj je bil torej zelo srdit in neprizanesljiv. Mnogo stotin kmetov je mrtvih obležalo na bojišču in mnogo so jih ujeli. Skoraj vsi kmetski poveljniki so bili mrtvi; le Ilija je utekel.

Tudi Jošt Thurn je zopet pobil nadaljne oddelke kmetske vojske na Turopolju in na Sotli, tako da je ostal še zadnji, sedaj glavni del kmetske vojske pri Stubiških Toplicah. Bilo jih je približno 10 tisoč. Poveljevala sta jim Matija Gubec in Andrej Pasanac. Tu se je odločil zadnji boj tako srditega upora. Gubec in Pasanac sta z vso svojo zgovornostjo navduševala svoje ljudi. 14. svečana 1573 jih je napadla hrvatska plemiška vojska. Junaško so se kmetje branili, celo napadali so. Dolge štiri ure že traja boj, mož proti možu. Zmaga pa še ni odločila. V vrstah kmetov raste pogum, zmaga se skoraj že nagiblje na Gubčevo stran.

Toda v tem dobe plemenitniki nove pomoči. Počasi se začenja zmešnjava v kmetskih vrstah: 4000 do 5000 kmetov je obležalo na bojišču. Gubca in Pasanca pa so zmagovalni plemenitniki ujeli živa.

Zadnja nada je bila pobita.

Ilijo Gregoriča so pozneje ujeli na Avstrijskem in ga na Dunaju obsodili v smrt. Na smrt je bilo obsojenih tudi mnogo drugih ujetih kmetov; obešali so jih na drevesa poleg kmetskih hiš; ropali so zmagovalci po vaseh, zažigali hiše in cela selišča. Končno so naložili ljudstvu še takozvani "puntarski davek".

Ujetega Gubca so odpeljali v Zagreb, kjer so si zmagovalci izmislili zanj po ogrskem vzoreu posebne muke, da se tako osvetijo nad njim, ki so mislili o njem, da je povzročitelj vsega. Posadili so ga na javnem trgu na razbeljeni železni prestol in mu zabili v glavo razbeljeno železno krono z dolgimi žeblji.

Tako je izdihnil v nepopisnih mukah kmetski cesar.

To je bil zadnji in tudi največji poskus slovenskega in hrvatskega kmetstva: doseči svobodo. Niso je dosegli kljub velikim in strašnim žrtvam. Abotna je misel, da je šlo toliko tisoč kmetov v smrt za sanje Matije Gubca ali pa za pripovedko o kralju Matjažu. Socialen boj je bil to, v svoji veličini grozen in impozanten, kakršnih pozna zgodovina le malo.

Odslej se niso pri nas kmetski upori več pojavljali v takih krasnih veličinah. Našemu narodu so vzeli — poleg verske reformacije — najboljše moči. Izropala je našemu ljudstvu dušo želja tedanjih plemenitnikov po bogastvu, moči in oblasti. Onemoglo je obležalo to slovensko telo na polju socialnega boja. Priti je morala nova doba, ki jo pričenja velika francoska revolucija, da se je v splošnem družabnem ognju osvobodil kmet stoletnega suženjstva in da se je zavedel zopet kot samostojen narod.

Socialni boji slovenskih kmetov v srednjem veku so kakor plameča grmada v zgodovini slovenskega ljudstva. Bili so predigra bojem današnje dobe.

Konec.

Iščem svoja dva bratranca JANEZA in FRANCA DEBEVC. Doma sta iz Bezelaka. Pred tremi leti sta bila v Lorain, O. Prosim cenjene rojake, če kdo ve, da mi poroča, ali naj se pa sama javita. — Frank Ravnikar, 220 Belvedere St., Waukegan, Ill. (12-14—4)

Iščem svojega brata FRANCA MIHELČIČ. Doma je iz Planine pri Rakeku. Nadalje iščem svojega prijatelja JOHNA SMADIČ. Pred 6. leti sva bila skupaj v Davis, W. Va. Prosim cenjene rojake, če kdo ve, da mi naznani nju naslov, ali naj se sama oglasita.. — Andrew Mihelčič, R. F. D. 16, Box 151, McClellandtown, Pa. (11-13—4)

Iščem svojega ujca, brata moje matere RUDOLFA KOVAČIČ. Doma je iz vasi Sodražica pri Ribnici. V Združenih državah biva že 10 let in pred 3. leti je bil v Aurori, Minn. Prosim, če kdo ve za njegov naslov, da ga mi naznani, ali naj se pa sam oglasi, ker poročati mu imam nekaj važnega o njegovih bratih. — Frank Gorjup, Box 174, Davis, W. Va. (11-13—4)

POZOR ROJAKI!

Najmodernejše maszile za ženske lase, kakor tudi za moške brke in brado. Od tega maszila zrastejo v očih redkih krasni gosti in dolgi lasje kakor tudi maszilna krasni brki in brada bi nebodo odpadali in ovirali. Revmatizem, kostibol ali trganje v rokah, nogah in v križu, v enmih dneh popolnoma odstranjuje, zato, opekline, bule, tura, krasto in grinte, polog tega, kurjo očesa, oteklino v par dneh popolnoma odstranimo. Kdor bi moje žitovila brez uspeha rabil mu vrnem denarje na 30 dni. Pišite takoj po cenik, knjižico in javno Kdorkoli bo pisalte 4 cente v znamkah bi poslal.

JAKOB WAGNER,
1099 E. 64. St., Cleveland, O.

Slovensko samostojno bolniško podporno društvo
za Greater New York in okolico. Ink.

Upravni odbor:
Predsednik: Anton Plevel, 410 E. 5. St., New York.
Podpredsednik: Ignac Zajc, 1497 De Kalb Ave., Brooklyn, N. Y.
Tajnik: Vinko Zevnik, 29 Gamma Place, Glendale, N. Y.
Blagajnik: Ivan Maček, 2801 Catalpa Ave., Ridgewood, N. Y.
Zapisnikar: Ivan Gerjovich, 442 Union St., Brooklyn, N. Y.

Nadzorni odbor:
Josip Pogachnik, 56 Ten Eyck St., Brooklyn, N. Y.
Anton Cvetkovich, 440 Union St., Brooklyn, N. Y.
Viktor Volk, 68 Manjer St., Brooklyn, N. Y.

Društveni zdravnik:
Dr. Henry U. Robinson, 69 E. 7th St., New York, N. Y.

Redne društvene seje se vrše vsako ČETRTO SOBOTO v mesecu v društveni dvorani "BEETHOVEN-HALL", 210 E. 5th St. blizu 3. Ave. v New Yorku, N. Y. in se prično točno ob 8. uri zvečer.

'KRACKERJEV' BRINJEVEC

je najstarejše in od zdravnikov pripoznano kot najboljše sredstvo proti notranjim boleznim

Cena za "BRINJEVEC je: 6 steklenic $ 6.50
12 steklenic 13.00

V ZALOGI IMAMO
tudi čisti domači TROPINJEVEC in SLIVOVKA kuhana v naši lastni distileriji.

Naše cene so sledeče:
Tropinjevec per gal. $2.25, $2.50, $2.75 in $3.00
Slivovitz per gal. ..... $2.75—$3.00
Tropinjevec zaboj ..... $ 9.00
Slivovitz zaboj $13.00
"66" Rye Whiskey 5 let star, zaboj $11.00

Rudeča Ohio vina per gal. .... 55c., 60c., 65c.
Catawba in Delaware per gal. ..... 75c.—80c.

Za 5 in 10 gal. posodo računamo $1.00, za 25 gal. $2.00, za večja naročila je sod zastonj. Naročilu naj se priloži denar ali Money Order in natančni naslov. Za pristnost pijače jamčimo.

The Ohio Brandy Distilling Co.
6102-04 ST. CLAIR AVE., CLEVELAND, O.

Importirane Franz Lubasove harmonike

so razprodane. Imel bom zalogo zopet po končani vojni, ter se za pozneje rojakom priporočam.

Kupujem, prodajam in popravljam stare rabljene harmonike po dogovoru; izdelujem nove KOVČKE po $6.00 ter nove mehove od $6.00 do $10.00. Delo trpežno in zanesljivo.

Alois Skulj,
323 Epsilon Place, Brooklyn, N. Y.

$1

dobite "GLAS NARODA" skozi štiri mesece dnevno, izvzemši nedelj in postavnih praznikov. "GLAS NARODA" izhaja dnevno na šestih straneh, tako, da dobite tedensko 36 strani berila, v mesecu 156 strani, ali 624 strani v štirih mesecih. "GLAS NARODA" donaša dnevno poročila z bojišča in razne slike. Sedaj ga zleherni dan razpošiljamo 18,000! — Ta številka jasno govori, da je list zelo razširjen. Vse osobje lista je organizirano in spada v strokovne unije.

Slovenska Društva

po vseh Zjedinjenih državah imajo za geslo, da kadar treba naročiti

DOBRE IN POCENI

društvene tiskovine, se vselej obrnejo na slovensko unijsko tiskarno

"Clevelandska Amerika"

Mi izdelujemo vse društvene, trgovske in privatne tiskovine. Naša tiskarna je najbolj moderno opremljena izmed vseh slovenskih tiskaren v Ameriki. Pišite za cene vsake tiskovine nam, predno se obrnete kam drugam. Pri nas dobite lepše, cenejše in boljše tiskovine.

CLEVELANDSKA AMERIKA
PRVA SLOVENSKA UNIJSKA TISKARNA
6119 ST. CLAIR AVE
CLEVELAND, O.

"GLAS NARODA" JE EDINI SLOVENSKI DNEVNIK V ZDRUŽENIH DRŽAVAH. — NAROČITE SE NANJ!

Bataljonski trobentač.

I.

"Videli bodete, fantje, da se nekaj zgodi! Jaz že tega dolgo z našim starim ne strpim. Od tega časa, kar smo bili povišani, mi zavida: proganja me, kjer le more!" se je srdil bataljonski trobentač Nešvera.

"I kajpak, to je tako iz jeze", so se mu smejali tovariši. "On je čakal na povišanje za majorja deset let. Ti si malone še rekrut, nimaš niti pol kapitulacije zaslužene ter postaneš kar čez noč bataljonski trobentač. Kako ne bi zavidal!"

"Če pojde tako hitro s teboj, bode iz tebe takoj general", se je šalil drug. Ha Nešvera? Pojdem pa k tebi za "foršica"? je dražil tovariš. "Saj ti pač sestavljajo že brigado "puneik!" se je oglasil zopet tretji.

Le jezite me, le", je vračal Nešvera. "Ako mi ne daste pokoja, zatrobim vam kdaj, kadar bodete prvi knedliček polagali v usta, tako lep alarm, da prevrnete vse kotle in skledice!"

"Aha, srbi te koža! Le to poskusi s tem slepim alarmom, videl boš, da bodo najboljši tovariši potem prav po redu pritiskali, kadar pojdeš za korporalom križevo pot."

Trobač se je smejal. "Saj jaz vam tega ne naredim: — ali stari naj pazi! Jaz pod njim dalje ne bom služil. Ako me bode dalje preganjal, mora se eden naju zahvaliti za službo!"

"Kdo pač bode ta?" so vprašali fantje. V tem se je približal poboČnik ter ukazal Nešveri, da bi zatrobil k nadaljnemu pohodu.

Prednje straže so javile, da je sovražnik prešel črez Cavedinske višine ter se umaknil v Lasino, oddaljeno vas kake pol ure hoda.

Bataljonska trobenta je zavreščala s presunljivim glasom, trobci stotnij so ponavljali znamenje in v malem času so bile vse stotnije pripravljene na pohod.

Častniki in podčastniki so urno pregledali orožje podrejenih oddelkov, ponavljali svete in ukaze, dajaje vojakom poguma. Ni bilo tega niti treba. Izza nekoliko dnij so neprestano dražile male čete ustašev, katere so se po prvi salvi umaknile v gore, da bi se po ovinku na drugem mestu zopet pojavile ter vojsko vznemirjale. Vojaki so bili že srditi na ta boj brez sovražnika. Niso priznavali za pravo te taktike, katero ustaje tradicijonalno podedujejo. Hoteli so sovražnika videti, srečati se z njim v boju ter zmagati.

Vojak je miroljuben ter se, dokler ne mora, ne spusti v rabuko; kadar pa mora opustiti mirne vojašnice, kadar se mora cele dni in noči ubijati po lesih in skalah neznanih krajev, hoče tudi nekaj imeti za svoj trud, in to nekaj je — kri.

In krvi — te doslej niso videli. Kadar so imeli ustaši ranjene ali mrtve, so je odnesli s seboj v gore, in vojska je našla v dobljenih vaseh le mirne vaščane, kateri so zagotavljali svojo avstrijsko zvestobo, toda sovraštvo in nepomirljiv srd sta jim zrla iz očij. Mnogi teh miroljubnih vaščanov je morda pred malim časom vrgel od sebe puško, ko ni utegnil z ostalimi uteči, — toda kdo mu je mogel to dokazati?

*

Bataljon, kateremu je veleval major M.... in s svojo trobento tudi hornist Nešvtra, je imel razgnati in zatreti oddelek ustašev, kateri se je po izpodletenem naskoku na Doblinski grad umikal k Arku in Rivi. Ti mesti je držala doslej slaba posadka na uzdi, ali bilo se je nadejati, da vržejo od sebe, če jim pride na pomoČ, krinko avstrijskega domoljublja ter se priglase k javnemu uporu

Vojaki so kar goreli hrepenenja, vreči se na sovražnika. Smatrali so Lahe za zbalela puntarje, kateri so jedva šoli odrastli. S svojim majorjem so bili nezadovoljni. Ta je dobro poznal težkoče in nevarnosti gorskega boja, poznal način ustaškega bojevanja ter krotil bojaželjnost svojega oddelka, tako, da so mu vojaki nevoljni priložili naslov "major Curuk".

Konečno se je vendar enkrat glasilo povelje, udariti naravnost na sovražnika — in sovražnik, kakor se je zdelo, ni se mislil izogniti. Ustaši, po številu kakih tri sto mož, so se umeknili v pravem bojnem redu k Lasinu ter se tam utrjevali.

Bilo je očito, da je to sovražnik v dobrem vodstvu ter izurjen, kateri ne pobegne, ako zagneči v njegove vrste nenadno od strani ali od zadaj sovražna salva. — Bili so to bersaglieri, zapojeni z gorenje Sarke, kjer so silili do zdaj mirne prebivalce k uporu.

Vojaki so šli veselo kakor na svatbo. Da, i sam major Curuk je bil tako dobre volje, da je dovolil trobačem "ekstra". Zraven zvokov komisne koračnice slabo teče vojakom korak: nima za nje dosti mikavnosti, ker jo tako često slišijo v vročih dneh velike parade na vežbališču.

Zato pa ima vsak redni trobentač svoj posebni "ekstramarš", podoben kateri narodnih pesnij. Kadar pak ta zazveni, se sprožijo naenkrat noge, se vzravna skrčen hrbet in vojaki veseleje iztegnejo korak.

Trobači posameznih stotnij so odigrali svoje koračnice, v tem je zvonko zadonela trobenta Nešverova:

"Fantje od Časlave, vzdignite glavo,
Lahe kosite mi kot samo travo!"

Vojaki so mrmrali pesmico, katero jim je bil "zložil" Nešvera v navdušeni uri. — trobači stotnij so spremljali v tercah, bobnarji so tolkli na bobne kakor obsedeni, in tako je slavil celi bataljon veseli pohod proti Lasinu.

Zagrmeli so prvi streli. Predvoj se je bil srečal z malim oddelkom Lahov ter se umikal, neprestano bojujoč, h glavni četi.

Trobenta Nešverova je presunljivo zapela, vojaki so hipoma utihnili. Bilo je slišati le pojedina povelja stotnikov in poročnikov, vodečih svoje čete v ogenj. PoboČnik je jezdil v polnem splavu od stotnije do stotnije, raznašaje poslednje ukaze, in major Curuk je obljubljal režečemu se Nešveri "kozliča, petindvajset in ulico", če ne ujame prav vsaki njegov komando.

II.

Lasino, velika vas z več nego sedem sto prebivalci, je ležalo na vznožju Bondonskih gora ter zapirala celo podolje, ki se vleče skoro do Orto d' Abramo. Na pobočju te gore je stala osamela lasinska cerkev, katere zidovi so ponujali ustašem izvrstne obrane.

Ustaši so znali dobro ceniti ugodni položaj, kateri jim je nudila vas s cerkvijo, razprostirajoča se na četrt ure hoda. V nekoliko minutah so preskrbeli glavne vhode v vas s pregradami ter v nadeji na zmago poslali le slabe čete, da bi dražili sovražnika k naskoku.

Vojska se je pomikala naprej, krijoča se po možnosti v razritem ozemlju, korak za korakom. Jedna stotnija se je razvila v verigo za naskok proti cerkvi in grobišču, drugi dve, imajoči v sredi močno četo tirolskih strelcev, sta se pomikali proti vasi. Četrta stotnija, služeča kakor rezerva, se je postavila z orožjem v roki na cesti, vodeči od Madruzza, krijoča se z razvalinami starega gradu. Četa lahkih jezdecev, ki se ni mogla na razritem torišču udeležiti naskoka, je vršila službo poboČnih straž.

Jedva da se je od cerkve oglasil prvi strel, so pozdravili Piemontezi na celi črti vojsko krikom in silno salvo. Vojaki so mirno pričakali pok ter stopali pravilno naprej, a tirolski strelci so, zaslišavši krik sovražnikov, udrli iz reda ter se vrgli v polnem navalu na vas.

Na povelje sta udarili zdaj i obe stotniji v naskok. Z vseh strani so padali streli ter se oglašali kriki, s cerkvenega stolpa so doneli zvonovi, kličoči prebivalstvo na orožje. Bobni so ropotali, trobente stotnij pozivale k naskoku. — in vojaki so razkačeni jemali zagrado za zagrado.

Kakor gosta megla je pokrival smodnikov dim celo krajino, in iz te megle so le tu pa tam štrleli obrisi bojujočih na barikadah, tu pa tam se je zabliskalo od strela. Z desne bitvenega meteža je bilo slišati upitje in kletve, zmagoslavno ukanje, trobente hornistov, mrtvaški zvonček iz vasi in zvonove s cerkvenega stolpa. Naenkrat so utihnili zvonovi — vojaki so dobili grobišče.

V tem so vdrli ustaši izza zasek ter se vrgli obupno na središče naskoneče vrste, in v kratkem času so se umikali hrabri tirolski strelci. Major se je takoj vrgel tja z rezervno stotnijo, ali že je pridrvel v polnem diru lahek jezdec, oznanjujoč močno ustaško četo, katera se je bližala s strani od Pietramurata. Deželni strelci so se umikali v divjem neredu, ustaši so pritiskali za njimi z zmagovitim vriskanjem. — središče je bilo prodrto in položaj stotnij na krilih v nevarnosti.

"Nazaj!" je klical major na trobača Nešvero. Trobač je nasadil, ali mesto nazaj je zapela njegova trobenta "naprej"! — 'Hurra' je zagrmelo po zraku in vojaki so se vrgli z novo silo na sovražnike.

"Nazaj, k vragu! Trobi retiré!" je zavpil major obupno. Ali znova je zazvočala Nešverova trobenta s svojim prodirajočim glasom, pozivajoča k naskoku.

Zbesnel je mahnil major s sabljo in trobač Nešvera se je zvalil na zemljo. Toda z nova je zadonela njegova trobenta, kličoča rezervo k naskoku. Ležeč na zemlji se je vzravnal ob laket in s posledujim dihom se je ukaje oglasila njegova trobenta: "Fantje od Časlave, dvignite glave!"

"Hura, hura!" je zagrmelo po celi črti. — rezerva se je vrgla v središče, stotnije na krilih so vzele zaseke, in za kratek čas je zmagovita vojska vdrla v vas.

Ustaši so se umaknili, prosledovani od enega oddelka zmagovalcev, v Bondinske gore, vaščani so se podali in mrtvaški zvonček v stolpu je utihnil.

Znesli so ranjence in med njimi tudi umirajočega Nešvero.

'Nešvera, ali je hudo?' je vprašal major, sočutno se pripogibajoč k njemu.

"Trobil sem zadnjič, gospod major, ali umiram rad. — Komandoval sem enkrat bataljon po svoji volji in zmagali smo."

"Živel cesar! Živel gospod major Curuk, živeli fantje od Časlave!"

Več trobec ni rekel, zahvalil se je, in tako, ker ni šel gospod major, je šel on k počitku. — — —

Za vsebino oglasov ni odgovorno ne upravništvo ne uredništvo.

Frank Petkovšek

Javni notar (Notary Public)

718-720 MARKET STREET

WAUKEGAN, ILL.

PHONE 246

Zastopnik "GLAS NARODA" 82 Cortlandt Street, New York, N. Y.

PRODAJA fina vina, izvrstne smotke, patentirana zdravila.
PRODAJA vožne ilstke vseh prekomorskih črt.
POŠILJA denar v stari kraj zanesljivo in pošteno.
UPRAVLJA vse v notarski posel spadajoča dela.

6102-04 ST. CLAIR AVE., CLEVELAND,

MODERNO UREJENA

TISKARNA GLAS NARODA

VSAKOVRSTNE TISKOVINE IZVRŠUJE PO NIZKIH CENAH,

: : DELO OKUSNO. : :

IZVRŠUJE PREVODE V DRUGE JEZIKE.

UNIJSKO ORGANIZIRANA

POSEBNOST SO:

DRUŠTVENA PRAVILA, OKROŽNICE — PAMFLETE, CENIKI I. T. D.

VSA NAROČILA POŠLJITE NA:

SLOVENIC PUBLISHING CO.

82 Cortlandt St., New York, N. Y.

Kaj pravijo pisatelji, učenjaki in državniki o knjigi Berte pl. Suttner.

"Doli z orožjem!"

Lev Nikolajevič Tolstoj je pisal: Knjigo sem s velikim užitkom prebral in v njej našel veliko koristnega. Ta knjiga ogiq vpliva na človeka in obsega nebroj lepih misli....

Friderik pl. Bodenstedt: Odkar je umarla madame Staej ni bilo na svetu tako slavne pisateljice kot je Suttnerjeva.

Prof. dr. A. Dodel: 'Doli s orožjem' je pravo ogledalo sedanjega časa. Ko človek prečita to knjigo, mora nehote pomisliti, da se bližajo človeštvu boljši časi. Kratkomalo: mnlo dobra knjiga.

Dr. Lud. Jakobowski: To knjigo bi človek najrajše poljubil, V dno srca me je pretreslo, ko sem jo prebral.

Štajerski pisatelj Peter Rosegger piše: Sedel sem v nekem gostu pri Griegiach in sem bral knjigo z naslovom "Doli s orožjem!" Prebiral sem jo dva dneva neprenehoma in sedaj lahke rečem, da sta ta dva dneva nekaj posebnega v mojem življenju. Ko sem jo prebral, sem zaželel, da bi se prestavilo knjigo v vse kulturne jezike, da bi jo imela vsaka knjigarna, da bo je tudi v šolah ne smelo manjkati. Na svetu so družbe, ki razširjajo Svete Pismo. Ali bi se ne mogle ustanoviti družbe, ki bi razširjala te knjigo?

Henrik Hart: — To je najbolj očarljiva knjiga, kar sem jih kdaj bral....

C. Neumann Hofer: — To je najboljša knjiga, kar so jih spisali ljudje, ki se borijo za svetovni mir....

Hans Land (na shodu, katerega je imel leta 1890 v Berlinu): Ne bom slavil knjige, samo imenoval jo bom. Vsakemu jo bom posudil. Naj bi tudi ta knjiga našla svoje apostolje, ki bi šli širje krščanstvo in učili vse narode....

Finančni minister Dunajewski je rekel v nekem svojem govoru v poslanski sbornici: Saj je bila pred kratkim v posebni knjigi opisana na pretresljiv način vojna. Knjige ni napisal noben vojaški strokovnjak, noben državnik, paš pa priprosta ženska Berta pl. Suttnerjeva. Prosim Vas, posvetite par ur temu delu. Mislim, da se ne bo nikdo več navduševal za vojno, če bo prebral to knjigo.

CENA 50 CENTOV.

Naročajte jo pri

Slovenic Publishing Co.,

82 Cortlandt Street, New York City, N. Y.

NAZNANILO.

Cenjenim naročnikom v West Virginiji in Ohio naznanjamo, da jih bo v kratkem obiskal naš zastopnik

Mr. ZVONKO JAKSHE,

ki je pooblaščen pobirati naročnino in izdajati tozadevna potrdila.

Upravništvo Glas Naroda.

Brezplačen nasvet in pouk priseljencem.

"THE BUREAU OF INDUSTRIES AND IMMIGRATION" za državo New York varuje priseljence ter jim pomaga, če so bili osleparjeni, oropani ali če so z njimi slabo ravnali.

Brezplačna navodila in pouk v naturalizacijskih zadevah — kako postati državljan Združenih držav, kje se oglasiti za državljanske listine.

Sorodniki naj bi čakali novodošlo priseljence na Ellis Island ali pri Barge Office.

Oglasite se ali pišite:

STATE DEPARTMENT OF LABOR, BUREAU OF INDUSTRIES AND IMMIGRATION.

Newyorški urad:

230, 5th Ave., Room 2012.

Odprto vsak dan od devetih dopoldne do petih popoldne in ob sredah od osme do devete ure zvečer.

Urad v Buffalo: 764, D. S. Morgan Building. Odprto vsak dan od devetih dopoldne do petih popoldne in ob sredah od sedme do devete ure zvečer. (1x v t)

HARMONIKE

vedno zakrbčkeli vrste izdelujem in popravljam po najnižjih cenah, a delo trpežno in zanesljivo. V popravo zanesljivo vsakdo pošlja, ker sem že nad 18 let tukaj v tem poslu in sedaj v svojem lastnem domu. V popravo vzamem kranjske kakor vse druge harmonike ter računam po delu katerikoli kdo zahteva brez nadaljnja vprašanj.

JOHN WERNER,

1819 West 22nd St., Cleveland, Ohio.

NAZNANILO.

Rojakom v Lorain, Ohio, in okolici naznanjamo, da jih bo obiskal naš zastopnik

JOHN KUMER,

ki je pooblaščen pobirati naročnino za list Glas Naroda,

S spoštovanjem

Upravništvo Glas Naroda.

Veliki vojni atlas

vojskujočih se evropskih držav in pa kolonijskih posestev vseh velesil.

Obsega 11 raznih zemljevidov

na 20tih straneh in vsaka stran je 10½ pri 18½ palca velika.

Cena samo 25 centov.

Manjši vojni atlas

obsega devet raznih zemljevidov

na 8 straneh, vsaka stran 8 pri 14 palcev.

Cena samo 15 centov.

Vsi zemljevidi so narejeni v raznih barvah, da se vsak lahko spozna. Označena so vsa večja mesta, število prebivalcev, držav in posameznih mest. Ravno tako je povsod tudi označen obseg površine, katero zavzemajo posamezne države.

Pošljite 25c ali pa 15c. v znamkah in natančen naslov in mi vam takoj odpošljemo zaželjeni atlas. Pri večjem odjemu damo popust.

Slovenic Publishing Company,

82 Cortlandt Street, New York, N. Y.

EDINI SLOVENSKI JAVNI NOTAR

(Notary Public)

v GREATER-NEW YORKU

ANTON BURGAR

82 CORTLANDT STREET, NEW YORK, N. Y.

IZDELUJE IN PRESKRBUJE

vsakovrstna pooblastila, vojaške prošnje in daje potrebne nasvete v vseh vojaških zadevah. Rojakom, ki žele dobiti ameriški državljanski papir, daje potrebne informacije glede datuma izkrcanja ali imena parnika.

Obrnite se zaupno na njega, kjer boste točno in solidno postreženi.

Velika vojna mapa

vojskujočih se evropskih držav.

Velikost je 21 pri 28 palcih

Cena 15 centov

Zadej je natančen popis koliko obsega kaka država, koliko ima vojakov, trdnjav, bojnih ladij i. t. d.

V zalogi imamo tudi

Stensko mapo cele Evrope $1.50.

Veliko stensko mapo, na eni strani Zjedinjene države in na drugi pa celi svet, cena $1.50.

Zemljevid Primorske, Kranjske in Dalmacije z mejo Avstro-Ogrske s Italijo. Cena je 15 centov.

Pri nas je dobiti tudi velike zemljevide posameznih držav, kakor naprimer od Italije, Rusije, Nemčije, Francije, Belgije in Balkanskih držav. Vsi so vezani v platno in vsak stane 50 centov.

Naročila in denar pošljite na:

Slovenic Publishing Company,

82 CORTLANDT STREET, NEW YORK, N. Y.

Zanesljivo pride sedaj

denar v staro domovino.

Do dobrega sem se prepričal, da dospejo denarne pošiljatve tudi sedaj zanesljivo v roke naslovnikom; razlika je le ta, da potrebujejo pošiljatve v sedanjem času 20 do 24 dni.

Torej ni nobenega dvoma za pošiljanje denarjev sorodnikom in znancem v staro domovino!

100 K velja sedaj $13.25 s poštnino vred.

FRANK SAKSER

82 Cortlandt Street, New York, N. Y.

6104 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

ZDRUŽENIH DRŽAVAH. — NAROČITE SE NANJ! "GLAS NARODA" JE EDINI SLOVENSKI DNEVNIK V